

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Б Р А Н И Ч

Год. XVI (VII) Београд, новембар 1931. Број 11

УРЕДНИШТВО: ВЛАСНИК И ИЗДАВАЧ:
УСКОЧКА УЛ. БР. 2. АДВОКАТСКА КОМОРА У БЕОГРАДУ

О. Б. Благојевић, адв.

АДВОКАТСКА ПРОФЕСИОНАЛНА ТАЈНА

На ову студију побудила су ме три случаја у којима је дошла адвокатска професионална тајна у питање.

Први је се случај догодио са адвокатом, у чијем је одсуству, по налогу полициске власти из унутрашњости, извршена преметачина у канцеларији у Београду, у присуству приватног тужиоца, да би се тобоже нашла некаква исправа, која је приватном тужбом инкриминисана. Исправа није нађена.

Други је случај са адвокатом, који је извесна факта сазнао у своме позиву, као бранилац, па је се од некуда сазнало, (кривица адвоката у овом случају није утврђена), да су пом. адвокату извесна факта позната, те је суд позвао адвоката, ослобођавајући га од професионалне тајне, који је у времену кад је претрес одржан престао бити бранилац, да сведочи о фактима, чије сазнање потиче из времена кад је пом. адвокат био бранилац. Адвокат је под заклетвом посведочио оно о чему је питан, па је суд донео пресуду, изриком нагласивши у њој, да није водио рачуна о исказу адвоката о фактима потеклим из сазнања у адвокатском позиву.

Трећи је случај са једном крив. тужбом, поднетом Управи Града Београда од стране адвоката-заступника прив. тужиоца, у којој се тражи, да се друга два адвоката саслушају о томе: да ли су од једног стечајног дужника примили некакве менице ради наплате. Позвати, ова два адвоката изјавили су, да њихов рад по пом. предмету покрива професионална тајна, али да одмах сад изјављују, да никакве менице нису примили од стечајног дужника ради наплате.

Ова три случаја нису усамљена и ми ћемо све чешће присуствовати разним актoвима и поступцима наших власти којима ће се вређати адвокатска проф. тајна. То долази најчешће отуда, што многа лица нису упућена у то: што је то адвокатска проф. тајна, који је њен обим, докле иде њена граница и зашто је законодавац, у овом домену био ретко императиван.

Криминални (казнителни) законик за Кнежевство Србију од 28. Марта 1960. год. о повреди приватних тајни говори у §§. 282. и 283.

§. 282. предвиђа казну у новцу до триста талира или затвор до три месеца, а у повратном случају, затвор до године дана и забрану за неко време самосталног упражњавања звања или занимања, за „свештенике и духовна лица, лекаре, апотекаре, бабице, хирурге и друга лица, која по јавном дозвољењу ма коју струку лечења упражњавају, ако оне тајне које су њима у следству њиховог звања или занимања откривене и саопштене.... другим откривају”. §. 283. предвиђа и кажњава повреду тајне писама, пакета или депеша.

Од лица у §. 282. означених, само се као сведоци не могу испитивати, према §. 91. старог крив. суд. пост.” свештеника мирског и монашког чина у смотрењу оног што им је исповеђено, или иначе под условом званичног ћутања поверено.” У погледу испитивања ових лица, законодавац је толико категоричан, да у опште онемогућава њихово испитивање, стављајући их чак и испред државних службеника-званичника државних, како закон каже, који могу бити испитани само ако их претпостављена власт ослободи званичне тајне. — §. 117. Остала лица наведена у §. 282. могу бити саслушана само ако их од чувања тајне ослободи било само оно лице од кога су је сазнали, било власт.

Као што видимо, §. 282. не помиње нигде адвокате — јавне правозаступнике и њихову професионалну тајну не штити, а то просто с тога, што 1860. год. кад је криминални (казнителни) законик за Кнежевину Србију донесен, адвокатски ред у Кнежевини Србији није званично постојао. Њега уводи тек зак. о правозаступницима од 28. фебруара 1862. год. (Зборник 15. стр. 41.) уз коју иду и Уводна правила од истог дана (Зборник 15. стр. 39.). Као увод за оправдање овог закона, законодавац вели, да закон доноси „због тога што многи, који код земаљски судова парнице имају нису у стању такове или због невештине у законима, или из какви други узрока сами водити, те да би се овоме помогло, нашли смо се побуђни завести правозаступнички ред.” Према томе, нужда и ништа друго, и то је важно подвући, натерала је законодавца да установи адвокатски ред.

По §. 29. овог закона „сваки правозаступник дужан је уопште поверене му послове сходно положеној заклетви прилежно и савесно управљати, чувајући тајну повереног му посла.” Огрешење о овај зак. пропис повлачи дисциплинску казну из §. 43. истог зак. од стране председника оног првостепеног суда, код кога је адвокат уписан.

Овај се закон меродавнима није допао, па је донет нов закон о правозаступницима од 15. Јуна 1865. год. (Зборник 17. стр. 48.) међан и допуњаван законима од 30. Новембра 1871. год. и 15. Октобра 1896. год. Новим законом — §. 68. — изрично је укинут стари закон од 1862. год. Ни нови закон од 1865. год. није заборавио на заштиту адво-

катске професионалне тајне. Тако у §. 27. међу дужностима адвокату ставља се и то да „оно што му страна за време трајаће парнице повери треба и пре и по свршеном спору у тајности да држи и никоме не открива.“ Поступак противно овој и осталим дужностима повлачи адвоката на дисциплинску одговорност из §. 53. а казниће га председник оног првостепеног суда код кога је адвокат уписан.

Стари законик о поступку судском у кривичним делима од 10. Априла 1865. год. донесен је после старог закона о правозаступницима од 1862. год. а пре новог закона од 15. Јуна 1865. год. Он је само у кривичним предметима у §. 92. ослободио од дужности сведочења...“ 2. бранитеље обвиненог о ономе, што има је обвинени као таквима за цел одбране поверио.“ Сведочанство бранитеља вредеће само онда, ако се одрекну сами овог права, пошто им се објасни да не морају сведочити, па изјаве да ипак хоће да сведоче.

Законик о поступку судском о грађанским парницама од 20. Фебруара 1865. год. у §. 211. одређује, да ће суд, на учињена изузећа од стране парничара, искључити од сведочења оне... „5. који су у истом спору пуномоћници или заступници били.“ По §. 220. истог законика, заклети чиновници не могу сведочити „о ономе што им је по њиховом званичном положају као тајна поверено, али наравно, са дозволом више власти, ову сведоцбу могу дати. Свештеници пак, „духовски и мирски ни у ком случају не могу сведочити“ о ономе што им је као духовна тајна исповеђено и закон изриком каже да „њихова сведоцба о томе не важи.“

Према оваквом стању ствари, за адвокате који би своју професионалну тајну издали, не би постојала друга одговорност до она предвиђена у зак. о правозаступницима од 1865. год. т. ј. дисциплинска. О крив. одговорности по крив. законнику могло би се говорити само онда, када би о томе постојао изричан зак. пропис, кога кад нема, значи, да законодавац овакво дело не кажњава казнама из крив. законика. — §. 2. старог крив. зак. Очигледно да се овде ради о једној осетној празнини крив. законика, која на жалост, за све време владе његове, није попуњена.

Међутим, француски крив. законик од 12./22. Фебруара 1810. год. садржи о професионалној тајни одредбу у §. 378., која је веома слична са одредбом §. 282. старог крив. законика, јер се ни овде не предвиђа изриком адвокатска професионална тајна. Тим зак. прописом предвиђа се казна до једног месеца и новчана од 100 до 500 франака за лекаре, хирурге и друга лица у здравственој служби, апотекаре, бабице и за свако друго лице коме се због његовог својства или због његовог занимања поверавају тајне а који изван случаја да их закон примора на откривање, открију тајну. И овај зак. пропис не предвиђа изриком адвокатску профе-

сионалну тајну, али је француски Касациони суд и овај зак. пропис проширио и на адвокате, бележнике, свештенике, судије, поротнике, па чак и на берзанске сензале, без обзира на §. 4. франц. крив. законика који је готово истоветан са §. 2. нашег старог казн. законика, а то с тога, што је закон оставио могућности овако широке интерпретације и примене назначујући у горњем зак. пропису поред лекара, хирурга и т. д. и друга лица којима се због њихових својстава или због њиховог занимања поверавају тајне, а такви су првенствено адвокати.

Ово је стање престало доношењем новог кривичног законика за целу Краљевину од 16. Фебруара 1929. год. и зак. о адвокатима од 17. Марта 1929. год.

По §. 252. новог крив. законика „затвором до шест месеци или новчано до 5.000.— дин. казниће се: правозаступници, браниоци и заступници у правним пословима, јавни бележници... ако приватне тајне које су сазнали у вршењу свога позива неовлашћено другима открију.“ Гоњење се предузима по предлогу — §. 253.

Од горе поменутих лица, као сведоци не могу се испитивати, а ако су испитани, сведочење неће вредети, верски представници, државни службеници, „бранилац о ономе, што му је окривљеник као своје браниоцу поверио, осим ако окривљеник сам тражи.“ — §. 168. тач. 3. новог законика о судском крив. поступку од 16. Фебруара 1929. год.

Закон о адвокатима од 17. Марта 1929. год. у овом погледу је невероватно императиван. Он у трећем ставу §. 21. о професионалној тајни каже следеће: „Адвокат је дужан чувати тајну о стварима које су му поверене, али то не може бити на штету његовог права да ради свог личног оправдања назначи извор свога сазнања. У сваком је поступку ослобођен дужности да сведочи о ономе, што му је као адвокату поверено, или да изда списе којима су му саопштене поверљиве ствари или који су сачињени као белешке о таквим поверљивим стварима.“ Овакав став законодавца према адвокатској професионалној тајни, коју не може адвокат открити ни у каквом поступку, објашњава се тим фактом, што је законодавац издигао адвокатску професију на степен занимања јавног поретка — §. 1., па је једном тако високом занимању, у жељи да остане на висини, признао ову гаранцију за слободан и несметан рад. У истини, оваквом зак. одредбом, која нема преседана у нашој историји, а није ми познато да је садржи ма какав други зак. о адвокатима, адвокати су обезбеђени у своје раду у најмању руку исто онако, као и државни чиновници, чије је занимање исто тако јавног карактера.

По слову §. 35. овог закона, прописи о професионалној тајни „код заступања и саветовања странака као и код уз-

гредних послова” примењиваће се и на адвокатске приправнике.

Како је адвокатски сталеж независан — §. 49. зак. о адвокатима, то њему самом, преко изабратих комора и дисциплинских судова, припада право надзора и кажњавања над адвокатима. Ако би адвокат повредио дужност свога звања — а неоспорно најосновнија дужност његовог позива јесте чување професионалне тајне — биће дисциплински кажњен по §. 50. Та казна може ићи до брисања из именика адвоката — §. 55. под г.

Нови законик о судском кривичном поступку у грађанским парницама од 13. Јула 1929. год. наређује у §. 416. да се као сведоци не смеју саслушавати: неспособна лица, свештеници и државни чиновници, а по §. 417. сведок може ускратити сведочење „4. о ономе што је странка сведоку као своме адвокату поверила”. Како је §. 21. зак. о адвокатима адвокат ослобођен дужности сведочења у сваком поступку па и у грађанском, то по овој изричној законској наредби, адвокат не може никад доћи у положај да сведочи пред грађ. судом о ономе што је професионално сазнао.

Приступајући ближеј анализи текстова о адвокатској професионалној тајни из крив. законика и зак. о адвокатима, да напоменемо одмах на почетку, да сваки од ова два прописа, из два разна закона, има свој засебан домен.

Крив. законик предвиђа казну за неовлашћено откривање професионалне тајне, али у исто време тражи предлог па да се отпочне са крив. поступком против адвоката који је неовлашћено открио професионално сазнање факата.

Зак. о адвокатима налаже адвокату, под претњом дисциплинске казне, да чува „тајну о стварима које су му поверене” под једним јединим ограничењем: да то не буде „на штету његовог права да ради свог личног оправдања назначи извор свога сазнања.” Иначе, адвокат је ослобођен дужности сведочења у сваком поступку „о ономе што му је као адвокату поверено.”

Према томе, оно што крив. законик кажњава као неовлашћено откривање професионалне тајне, то је само у случају, кад тако поступи адвокат а није за то овлашћен од свога клијента. Само још једну могућност закон прима, а то је, кад адвокат открије тајну „ради свог личног оправдања.” Никакву другу хипотезу закон не предвиђа, па ни ону кад власт адвоката ослободи од професионалне тајне у циљу сведочења о ономе што је професионално сазнао, јер, зашто би законодавац био толико категоричан и ослободио адвоката од овог сведочења „у сваком поступку”, кад би хтео и желео да друкчије буде. Очеvidно, да према стилизацији зак. о адвокатима, као специјалног и доцнијег у од-

носу на крив. законик и поступак као генералне и раније, и кад они дођу у сукоб — а овде сукоба нема — има се узети оно што је речено у специјалном и доцнијем закону по римском *lex specialis et posterior derogat lege generali et anteriori*.

Тако и §. 168. тач. 3. крив. суд. пост. у смислу §. 21. зак. о адвокатима има се разумети, да бранилац открије оно што му је професионално поверено од стране окривљеног, без његова пристанка а не у циљу свог личног оправдања.

У прилог овог мога мишљења иде и тај факат, што §. 253. крив. законика тражи предлог за гоњење због крив. дела из §. 252. истог законика. Предлог, по §. 82. истог законика, може дати само оштећеник, што значи, да се овај деликт не прогони по званичној дужности, т. ј. државни тужилац не може предузети никакав поступак ако нема предлога оштећенога. Према томе, зак. термин „неовлашћено“ из §. 252. крив. законика не може се друкчије разумети до само онако како сам горе изложио, јер кад се за неовлашћено откривање професионалне тајне, као деликта, тражи предлог оштећенога, значи да овлашћење за откривање онога, што је адвокат професионално сазнао, може доћи само од онога лица, које је ово адвокату поверило, сем случаја да је адвокат тајну открио ради свог личног оправдања.

Кад дакле §. 21. зак. о адвокатима забрањује адвокати-ма да у ма ком поступку сведоче о ономе што су професионално сазнали, издају списе којима су им саопштене поверљиве ствари или које су сачинили о таквим поверљивим стварима, без овлашћења заинтересованог лица или у оправдању својих поступака, онда сам факат да један адвокат буде приморан да сведочи с тога што га дотична влас ослободи професионалне тајне, повлачи за собом могућности примене §. 252. крив. законика ако буде предлога оштећенога, а несумњиво повлачи за собом отварање дисциплинског поступка.

Тако, адвокат ни у коме поступку не може открити неовлашћено оно што је професионално сазнао. Ако пак неовлашћено открије тајну, сем два лимитативно побројана случаја, долази под удар крив. законика и зак. о адвокатима. Његово неовлашћено сведочење нема никакве правне вредности и има се сматрати правно непостојећем, а ако га суд оцени у својој пресуди или га узме за основ свога уверења, таква пресуда има бити поништена од вишег суда као по-текла из неовлашћеног — забрањеног сазнања.

Адвокатске коморе морају строго водити рачуна о раду адвоката у овом домену и сваки прекршај строго кажњавати, пошто је повреда адвокатске професионалне тајне у ствари повреда основа на коме цео позив почива. Адвокат који не чува своју тајну, није достојан да носи име адвоката. Њега треба без милости брисати из именика.

Професионална тајна потиче још из римског права. Преко средњовековног права, првенствено француског, које је предвиђало професионалну тајну, али кажњавало само свештенике у случају да је открију, прешла је ова правна институција у модерно право. Творци француског кривичног законика, једног од првих ове врсте у модерном праву, §. 378. јединим који говори о професионалној тајни, штитили су она лица од неовлашћеног откривања онога што су лицима обавезним на професионално ћутање поверили у њиховом позиву. Овако схваћану професионалну тајну, као заштиту појединца а не целине или као гаранцију за материјалну истину у крив. предметима, француски законодавац је заборавио да спроведе кроз крив. суд. поступак, али је јуриспруденција допунила ову празнину у смислу принципа изражених у крив. законнику.

Нема збора да је институција професионалне тајне јавноправног карактера. Само док је професионална тајна држ. службеника установљена у једном вишем држ. интересу, докле је адвокатска професионална тајна установљена у циљу заштите једног лица од неовлашћеног откривања тајне од стране другог лица, које је професионално сазнало. Али и једна и друга тајна имају за циљ, да у једном вишем интересу, и у томе лежи њихов јавноправни карактер, онемогуће неовлашћено њихово откривање.

Држава има сав интерес да држ. администрација — управна функционишу непрекорно. Исто тако интерес јој је да заштити једну професију — адвокатску — којој признаје јавни карактер. Без професионалне тајне рад би државних органа у односу на државу био врло опасан. Без адвокатске професионалне тајне рад би адвоката био немогућ. Стога држава, као што штити своје органе професионалном чиновничком тајном тако исто адвокатском професионалном тајном штити и адвокате.

Према §. 252. крив. законика, деликт откривања професионалне тајне садржавао би четири елемента 1.) неовлашћено откривање једног факта; 2.) тај факат био би саставни део тајне; 3.) лице које би открило оно што је професионално сазнало имало би бити адвокат; и 4.) намера кривца да неовлашћено објави — открије оно што је професионално сазнао.

1.) Открити једну тајну, значи објавити је, учинити је јавном. Није потребно да је то учињено пред више лице: једно једино лице је довољно, коме је неовлашћено тајна откривена, па да дође кривац под удар закона. Јавност је на тај начин постигнута, јер суштина тајне је у томе, да нико оно што она има да покрије, неовлашћено не сазна. Али објављивање мора да је сигурно учињено: алузије, неодре-

ђени одговори или казивање, не би задовољили овај први елеменат.

2.) Тајна, која је неовлашћено откривена, мора да потиче из професионалног сазнања. Али појам тајне није довољно прецизиран. Тајном би се могло назвати, у најширем смислу те речи, све оно што једно лица изјави адвокату, поводом свога случаја. Исто тако, откривањем тајне могло би се назвати све оно што наноси штету једном лицу а откривено је неовлашћено. Да не би адвокат дошао под удар закона по овој логици, имао би ћутати о свему што му клијенат повери, сем ако га клијенат не овласти на откривање онога што му је поверио или адвокат се не морадне правдати и бранити путем откривања тајне. Наравно да се има држати строго тајним оно што је клијенат адвокату са овом изричном напоменом поверио. Изван овог случаја, тајна би имала покрити само оно што је основно у дотичном послу. За сваки поверени случај адвокат ће о томе водити рачуна. Ако би дошло до спора, наравно да би суд имао последњу реч, управљајући се према појављеном случају и према томе, да су адвокату извесна факта професионално поверена најчешће да он од њих чини употребу. Значи да је ово питање много више фактичко а много мање правно.

3.) Лице које је неовлашћено открило тајну треба да је адвокат који је откривена факта професионално сазнао. Адвокат — заменик у смислу §. 25. зак. о адвокатима дужан је на чување професионалне тајне из посла колеге кога замењује. Исто ако и адвокатски приправник, па чак и други чиновник, кад врше дужност заменика адвоката по §. 26. зак. о адвокатима.

Ова дужност чувања професионалне тајне простире се и онда кад је адвокат престао упражњавати своју професију, те би и такав бив. адвокат одговарао за неовлашћено откривање факата професионално откривених му.

4.) И за овај делакт тражи се намера. Нехатно откривање тајне не би могло никако доћи под удар крив. законика, али би сигурно могло бити елеменат за отварања дисциплинске истраге и примене казне за дело из §. 50. став други зак. о адвокатима.

§. 168. новог крив. суд. пост. прокламује: да се као сведок не може испитати, а ако је испитан, његова сведоџба неће важити.... „3. бранилац о ономе, што му је окривљеник као своме браниоцу поверио, осим ако окривљеник то сам тражи.“ Ово је правило основно у нашем крив. праву. Оно је израз највишег законодавчевог разумевања циља и смисла одбране.

Само, налазимо, да није требало оставити могућност исчитивања браниоца у опште о ономе што му је окривљени

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

као своје браниоцу поверио, сем ако то окривљени сам не тражи, па је бранилац у овом погледу имао бити потпуно заштићен. Кад иначе суд не може и не сме водити рачуна о ономе што му бранилац као своје професионално сазнање открије, онда суду не треба дати могућност да браниоца у опште саслушава. Такав судски поступак био би сасвим непотребан и некористан.

Али природа браниоачеве професионалне тајне, као лица које мора бити потпуно упућено у поверену му одбрану, такав је, да се мора њему оставити да слободно у одбрани употреби оно што сматра корисним по окривљенога. Јер му је и откровење учињено у том циљу. С тога и овде све зависи од адвоката до које ће границе ићи и да ли ће он фино разлику између дозвољеног и недозвољеног осетити кад буде давао одбрану. Јер ту треба бити ванредно осетљив: слобода, част, имање окривљениково морају проћи кроз свест и савест адвоката кад даје одбрану. Та финеса чисто професионална, чини суштину адвокатског позива, и адвокатске тајне. Створена у циљу заштите адвокатског позива, она мора и може једино ићи на корист окривљенога а несме никад бити у сукобу са законом и савешћу адвоката. То је у ствари и суштина адвокатског позива.

Д. Станковић, судија

ДА ЛИ МОЖЕ ИСТРАЖНИ СУДИЈА НАРЕДИТИ ПРИТВОР, ВАН СЛУЧАЈЕВА ИЗ §. 121. КРИВИЧНОГ СУДСКОГ ПОСТУПКА

Поводом чланка о притвору и истражном затвору, отштампаног у 15. и 16. броју „Полиције”.

Прописи судског кривичног поступка, који се односе на истакнуто питање, у главном су ови :

§. 94., који гласи: „истражни судија је дужан доставити државном тужиоцу сваку пријаву, која до њега дође, о учињеном кривичном делу, за које се гони по службеној дужности. Без предлога државног тужиоца, може истражни судија извршити само оне извиђајне радње, које није могуће одложити без опасности за циљ кривичног поступка или које су везане за извесан законски рок. О ономе што је учињено обавестиће државног тужиоца и очекивати његов даљи предлог”;

§. 113., који гласи: „истражни ће судија притворити лице, противу кога се стичу основи сумње због злочинства и др.”;

§. 92. став. 3., који гласи: „за извршење извиђаја истражни судија и срески судија имају она права и оне дужности, које има истражни судија у истрази”;

§. 118. који гласи: „истражни судија је дужан свакога, који је притворен и суду спроведен, или који је по његовом налогу доведен, саслушати за двадесет и четири сата. Ако то не буде могуће, може се тај рок за испит из важних узрока, које ваља забележити у испитном записнику, продужити највише за три дана, рачунајући од часа, када је притвореник спроведен суду.

Истражни судија дужан је одмах, чим осумњиченика саслуша, одлучити, да ли ће га пустити у слободу или ће противу њега наредити истражни затвор.”

Док из прописа §. 94. (по коме истражни судија, и без предлога државног тужиоца, може вршити извиђајне радње, које се не могу, без опасности поступка, одложити) и §. 113. (који изрично овлашћује истражног судију, да притвори лице противу кога стоје потребне претпоставке) и з л а з и

да је истражни судија орган, који може, по правилу, употребити притвор, — дотле из прописа §. 118. (који наређује истражном судији, да, по саслушању притвореног лица, које му је спроведено или по његовом налогу доведено, мора одлучити да ли ће га пустити у слободу или противу њега наредити истражни затвор) излази: да истражни судија може употребљавати само истражни затвор, а не и притвор.

Због тога су се, у примени новог судског кривичног поступка, и формирала два мишљења о истакнутом питању. Прво, по коме истражни судија може наредити притвор у извиђајном стадијуму поступка и друго, по коме истражни судија може наредити притвор врло изузетно, онда када је случај из §. 121. крив. суд. пост. а редовно само истражни затвор.

— Нема сумње, да прописи §. 94. и 113. крив. суд. пост., с једне стране, и пропис §. 118. с друге стране, стоје у привидној контрадикцији, која је створила два горња мишљења.

Правилно разумевање изложене ситуације могуће је, ако размотримо следећи материјал и из њега изведемо потребан закључак у погледу постављеног питања.

Пропис §. 118. кривичног судског поступка налази се у глави десетој, која говори о позиву, довођењу, притвору и истражном затвору окривљеника. Глави десетој претходе оне, које говоре о извиђају и истрази.

Извиђај врше истражне судије при окружним судовима и среске судије. Истражне судије онда, кад је у питању дело које је се догодило на територији среза у коме је седиште окружног суда; а среске судије када је у питању дело које је се догодило ван територије среза у коме је седиште окружног суда.

Док тако бива са извиђајем, — дотле истрагу воде, по правилу, истражне судије лично и непосредно. Они могу замолити среске судове, да изврше поједине истражне радње, кад се ове имају обавити у некоме другоме срезу, а не у оном у коме је седиште окружног суда. Срески судови су дужни одазвати се овој молби.

Изузетно од овога извиђај, по § 92. крив. суд. пост., врше и полицијске власти, уз ограничења у § 93. истог поступка.

Циљ је извиђаја, да се државном тужиоцу прибави потребан материјал, помоћу кога ће се одлучити хоће ли 1) поднети противу извесног лица непосредну оптужницу или захтев за отварање истраге или 2) одбацити пријаву (§ 96.) Циљ је истраге, да се основи сумње, изнети противу одређеног лица, и стање ствари судским путем расчисти, да се на основу тога може одлучити, да ли ће се кривични поступак

противу тога лица обуставити или ће се оно ставити под оптужбу (§ 97. став. 3. крив. суд. пост.).

С обзиром на гореизложено и пропис § 97. кривичног судског поступка, по коме је истрага облигаторна или факултативна, — излази, да истрага није потребна, онда када је у питању дело, које је извиђај расчистио у толикој мери, да се државни тужилац, само на основу њега, може одлучити да подигне непосредну оптужницу или да одбаци пријаву. Ово наравно под претпоставком да се ради о делу, за које истрага није облигаторна.

Па како истражни судија, по § 94. крив. суд. поступка, врши и извиђаје, на основу којих се државни тужилац може одлучити, да ли ће тражити отварање кривичног поступка или одбацивати пријаву; — онда је сасвим разумљиво, да он може, у смислу § 113. кривичног судског поступка, употребити противу осумњиченог лица притвор, извиђајни притвор, који ће, у том случају, трајати све дотле, док државни тужилац не поднесе оптужницу, у којој је између осталог, дужан, по § 202. т. 6. учинити и предлог да се нареди истражни затвор, као мера која ће осигурати присуство кривца на претресу. Притвор би, у овоме случају био замењен истражним затвором, по предлогу у оптужници (§ 203.). Иначе, ако би, после извиђаја, државни тужилац захтевао отварање истраге, истражни би затвор био наређен у смислу § 119. крив. суд. поступка, по коме се истражни затвор наређује увек код злочинства за које закон прописује смртну казну или казну вечите робије или за коју је по закону остављен суду избор између поменутих казни и које друге казне, а изузетно и код осталих дела, када се у личности кривчевој налази неки од основа наведених у § 113. т. 2., 3. и 4.

Према томе, контрадикција између §§ 94. и 113., с једне и § 118. крив. суд. поступка, с друге стране, која је створила два мишљења о истакнутом питању, може се отклонити само таквим разумевањем: *да се њројс §. 118. односи на случајеве, када је њрошворено лице сѡведено или доведено истражном судији, њо његвом налогу, када је дакле, истражном судији сѡведено или доведено лице, противу кога већ дејствује решење о њрошвору, наређеном од средског судије, као извиђајног, полицјске власћии или ненадлежног судије; а не и на оне случајеве, када је истражни судија, вршећи извиђаје у смислу §. 94. кривичног судског ѡсћујка, ѡрименом §. 113., ѡрошворио извесно лице, ѡрошвиу кога су се сћекле ѡрећѡсћавке за ѡрошвор. У овим другим случајевима истражни судија ће завршити извиђајне радње, па, у смислу последњег става §. 94., о томе обавестити државног тужиоца и очекивати његове даље предлоге о којима је реч у §. 96. крив. суд. поступка.*

Овакво разумевање води закључку, да истражни судија

може наредити увек притвор, када се његове радње крећу у кругу извиђаја.

Изложено мишљење има основа и у чињеници, да се истражни затвор наређује само на основу захтева за отварање истраге или предлога у непосредној оптужници, — из чега излази и логична последица, да истражни судија у другом стадијуму поступка, дакле у извиђају, може обезбедити присуство осумњиченог лица, до захтева за отварање истраге или подношења непосредне оптужнице, само притвором.

28. октобра 1931.

Ниш.

Др. Ф. Чулиновић

ЗЕМЉИШНА КЊИГА И ЊЕНО ОСНИВАЊЕ

— Наставак. —

II.

Оснивање земљ. књига.

У нашим се земљишним књигама на више места налази истакнуто разликовање између т. зв. „првог“ и „новог“ оснивања. Под „првим“ се разумева састављање сасвим нових земљ. књига на оним правним подручјима, где земљ. књига у опште до тада није било (као што је то н. пр. у § 61. зак. о ун. уређ. предвиђено за подручја апел. суда у Београду и Скопљу, те Вел. Суда у Подгорици). Под „новим“ разумева се такво оснивање земљ. књига, где су досадашње услед уништења, оштећења или иног којег разлога постале делом или сасвим неупотребиве (као што је н. пр. било у Бечу после великог пожара судске палате).

Поступак оснивања обављају судије надлежних средских судова како је то специјално за прво оснивање земљ. књига у Србији и Црној Гори предвиђено — т. зв. повереници. Карактеристично је за та оснивања да се врше под надзором председника надлежних окр. судова односно за прво оснивање код нас „под непосредним надзором Министарства Правде.“ У поступку оснивања врше се и саслушања странака, па и самих вештака, пред повереника искрсавају преразна спорна питања о праву и правним односима, но повереник нема законског овлаштења да те спорове расуђује. Он у поступку оснивања не може правне спорове мериторно

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

решавати, он не улази у њихову правну суштину, дакле не суди о праву странака. Ако у том поступку странке пред њега изнесу какав било приговор против установљеног стања ствари, па ако му не успе да противнике поравна, тада ће његова задаћа бити само то да установи „фактичног поседника“ и да то „узме за базу даљшега поступка“. То му је само право и дужност. О праву расуђује само суд. Право расуђивања спорних права немају ни надзорни органи тога оснивања, дакле ни председници окр. судова, а ни Министарство. Зато се, сви органи могу с правом називати само судско-административним органима *ad hoc*.

Оснивање земљ. књига дели се у две оштро разлучене фазе: у оснивање у ужем смислу те речи и поступак исправљања. На подручју бивше Краљ. Србије и Црне Горе поступак оснивања обавља специјални повереник, те пошто установи фактично стање ствари, те према тому састави нацрте земљ. књига, он их предаје надлежном среском суду. Овај срески суд врши други део тог оснивања — исправља повереникове елаборате. Ни срески суд у овом поступку исправљања није овлаштен да доноси мериторне одлуке о спорним правима. Ово је последица општег начела, да земљишнокњижни судови у опште не решавају о спорним питањима права, него решавају само о техничкој могућности спровођења односног права у земљ. књигама према „књижном стању“. Земљишнокњижни суд ће дозволити затражени упис само онда: 1.) ако из земљ. књиге не произилази никаква запрека у погледу земљишта или права, 2.) када нема сумње о легитимацији странака, 3.) када је тражење основано на ваљаним и молби прикљученим исправама, § 104. зак. о земљ. књиг.).

Земљ. се књиге оснивају по судским срезовима и појединим подручним пореским општинама, а сам поступак оснивања (у ужем смислу те речи) дели се на припремне радње и саме извиђаје. Припремне се радње састоје из прикупљања за извиђање потребних података о некретностима и њиховим овлашћеницима, а то су н. пр. спискови парцела појединих кат. општина, спискови поседника са подручја појединих општина, копије кат. планова и др. Међу помагала за оснивање земљ. књига ваља свакако убројити и досадашње земљишнике као што су то књиге тапија, интабулациони протоколи, заст. књиге и нотифике. Ове књиге ипак немају ону правну снагу, какву би ми од њих према њиховом досадашњем важењу очекивали. У §-у 73. зак. о ун. уређ. земљ. књига изричито је истакнуто, да се досадашњи земљишници (књига тапија и др.) не могу сматрати земљ. књигама, т. ј. да уписи у њима не могу имати правне релевантности за оснивање земљ. књига у потпуном смислу речи. Ималац тапије легитимисан је према свакому као власник

односне некретнине, те нам на први мах изгледа неразумљиво с кога се разлога при поступку оснивања начелно увек не даје правне важности овом доказу власности. Погрешно би ипак било утврдити, да се тапијама при оснивању у опште одриче доказна снага. У свим оним случајевима, где право власништва на односној некретнини није ни од кога доведено у питање, повереник ће се морати обазрети на тапију као на доказ власничког права. Но у оспореним случајевима ималац тапије не налази (за сада, т. ј. у поступку оснивања!) никакве правне заштите. Тиме још тапији нипошто није одузета њена правна снага, а ималац права из тапије није никако изгубио односно право самим тим, што је његов противник уписан у земљ. књигу као власник и ако можда нема за то никакву правна овлаштења сем чињенице поседа те некретнине. Да се с тапијама у поступку оснивања земљ. књига овако поступа није толико за то разлог њена конструкција и можда недовољна ознака идентификације некретнина, него највише већ горе истакнути принцип у оснивању, да односни орган оснивања нема права да расуђује. Ако је о неком праву при оснивању настао спор, тада је дужност повереника да га препусти расуђењу надлежних судова под претпоставком, да заинтересоване странке покрену парницу ради остварења њихових права на те некретнине. Као слична помогала служе надаље и разне судске одлуке, решења других власти, исправе и списи суда, те земљишни катастар.

Извиђаје одређује судија-повереник јавним прогласом за сваку општину напосе. Истовремено се у односној општини излажу на јавни увид копије катастарских планова, те спискови земљишта и њихових поседника (§ 18. зак. о ун. уређ.) Поред тога морају се посебно писменим позивом о извиђајима обавестити сви познати поседници некретнина у тој кат. општини § 19.). Ако су ти поседници непозната боравишта, малолетни или иначе неспособни да сами заступају своје интересе, а нису праводобно поставили своје пуномоћнике, тада ће повереник за њих именовати заступника, који ће учествовати на расправама о њиховом праву. Трошак таквог заступања пада на терет тих странака. Заступник се именује онда, ако позвана странка није приступила, те ако је њено присуство или заступање њених интереса од преке потребе за наставак извиђања (§ 20.). Ови поседници су дужни да суду и без посебног позива поднесу сва документа о њиховом праву, ~~чак~~ шта више они се на то могу и присилити новчаним глобама (§ 19.). Извиђајима треба да присуствује барем један поузданик-члан општинског суда, кому су прилике у општини добро познате (§ 20.).

У извиђајима има се најпре: изнаћи власничко право, испитати исправност и потпуност спискова земљишта и кат.

планова, те других помагала; има се установити које ће парцеле сачињавати једну правну скупину — „земљишнокњижно тело“; „да се изнађу права и овлаштења скопчана са поседом земљишта“ (§ 22.), дакле све пољске и кућне служности, реални терети, па и обрти скопчани с некретнином („радицирани обрти“), те надаље да се идентификују садашње ознаке земљишта с пређашњим. Права и овлаштења скопчана с некретнином могу се уписивати само онда, ако су односне странке у тому сугласне. Ако је међу странкама у тому спор, тада ће повереник странке упутити на парницу, да се пресудом установи опстојност права. Друга стварна права, која нису поменута у т. 3. §-а 22. поменутог закона не могу се уписивати у овом првом стадијуму оснивања, него ће се моћи пријавити у каснијем стадију т. зв. исправљања. То нарочито важи за хипотекарна права. „У погледу првих извиђања — каже се у Образложењу пројекта овог закона, Б. 3. — имало се је разматрати, да ли би било могуће проширити ове извиђаје одмах и на остале терете, који у § 22. бр. 3. нису наведени, нарочито на хипотекарна права. Тиме би се поступак дакако убрзао... Али с обзиром на културне прилике извесног дела нашег народа и с обзиром на то, што су сразмерно нови закони за Тирол од 17. марта 1897 и за Форалберг од 1. марта 1900 оставила изналажење других терета поступку за исправљање... комисија је сматрала да ће се постићи бољи и поузданији резултати оснивања, ако се утврђивање тих више пута компликованих терета и њихових рангова у случају првога оснивања земљ. књига резервише доцнијем поступку (§ 23. став 3.). Постоји бојазан, да се извиђаји ако би већ у првом поступку обухватили и утврђивање свих терета и њиховог ранга, не би могли вршити довољно савесно или пак да би одуговлачили сам поступак, тако да од тога барем у извесним крајевима не би било очекиваног убрзања рада.“

У смислу одредбе друге алинеје § 23. зак. о ун. уређ. оснив. и испр. з. к., повереник ће морати изнаћи власничка права и сва ограничења тога права. Ту ће му од помоћи бити књига тапија респ. сама тапија, коју странка по одредби т. 2. §-а 19. мора приказати суду. Као власник уписује се ималац тапије, ако на њега гласи. Но ако се појави противник тога власничког права, па ако је он у поседу односне некретнине, тада повереник неће моћи уписати као власника имаоца тапије, него тога фактичног поседника. Ако дакле настане о том питању спор, „онда ће се изнаћи последњи фактични поседник и резултат овога истраживања узети као подлога свему доцнијему службеном раду“ (§ 26.). Овим установљењем фактичног поседа и признавањем преимућства напрема самом законском власнику још није одузета

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

могућност власнику-имаоцу тапије, да још у самом поступку исходи упис свога права власништва у баштинску књигу. Одлука повереника о упису власничког права није никако дефинитивна, јер против тога има законске могућности да се ово стање санира. Против овакве одлуке повереника има пре свега повређени правно средство приговора већ у самом поступку оснивања у ужем смислу речи по § 65. Овај приговор преиспитује Министарство Правде. Ово је правно средство изгледа у досадашњој пракси спорно, али је оно нема сумње основано на самом закону. Истина је, да се оно у правилу сходно и умесно има примењивати у редовитом, т. зв. „новом“ оснивању земљ. књига, у ком случају то правно средство преиспитује надлежни окружни суд. Међутим, из установе нашег „првог“ оснивања земљ. књига произилази несумњиво право странака, да своје право оснаже већ у том првом стадију оснивања, а неминовна је дужност министарства као надзорног органа оснивања, да том правном захтеву изиђе у сусрет. Ако дакле против изнесеног захтева за упис права власности буде приговора од стране фактичног поседника и ако повереник сходно § 26. овога упише као власника, тада ће ималац тапије моћи ову одлуку напасти приговором министарству правде. Министарство правде поводом овог приговора испитаће основаност те жалбе и по потреби наредити исправак уписа. Ако ли министарство то не нареди, тада ће интересент моћи тај упис да нападне поновно приговором, који може предати одмах самом поверенику или — што је правилније и боље, те сигурније од загубљења — предаће такав приговор самом среском суду после прогласа у смислу т. а §-а 40. овог закона. О року, начину и облику таквог приговора биће доцније речи у објашњењу поступка исправљања.

У досадашњој се пракси показало врло спорним питање — да ли ће повереник у случају спора морати уписати у земљ. књигу и таквог фактичног поседника, који би у посед дакле дошао *vi, clam, aut precario*. Да ли ће такву правну заштиту уживати и онај, који би силом, потајно или прекарно, по дозволи легитимисаног сопственика дошао у посед ове некретнине? Уписивање поседника као власника некретнине заиста представља правну заштиту, те се до сада у више већ наврата поставило питање, да ли је у духу закона и правичности, да се та заштита даје онима, чије се стицање не може квалифицирати као оправдано и законито. Сам поступак оснивања води се под непосредним надзором министарства правде, те оно може једноставно наредбом регулисати ово спорно питање, но ипак ова чињеница никако не искључује велику потребу да се дефинитивно расчисти ово спорно питање. Ваља истакнути, да се оснивање земљ. књига има обављати према нормама закона о ун. уређ.

оснив. и испр. земљ. књига, те Правилника и Упутстава, који су издани на основу овлаштења даног министарству правде из §-а 89. пом. закона — дакле је потребно установити прави смисао законске одредбе. У §-26. овог зак. истакнуто је, да ће се за случај приговора против тврђења и правних захтева странака у оснивању „изнаћи последњи фактични посед и резултат овога истраживања узети као подлога свему доцнијему службеном раду”. Повереник дакле нема права улазити у меритум спорних овлаштења, него ће уписати стварнога поседника као власника и ову чињеницу узети као базу за даљњи његов рад. Но ако се укаже вициозност такве државине (поседа), да ли ће повереник морати или моћи улазити у расуђивање овлаштења тог правног односа или ће једноставно установити фактично стање државине и то „узети као базу за даљни рад”? Према законском тексту повереник би могао да установи „последњи фактични посед,” а то је сушта чињеница поседовања. У закону се дакле при решавању сукоба о правним овлаштењима не тражи никаква легитимисаност те државине, него само чињеница тог правног односа. У аустр. истоименом закону о оснивању (§ 25.) тражи се „*der sachliche Besitz*“, а то посве одговара нашем законском тексту. Према §-у 198. грађ. зак. држалац је онај, који извесну ствар држи као своју — код кога су се дакле стекли заједно *corpus* и *animus possidendi*. У даљним зак. одредбама (§§-и 200, 201 и др.) говори се о квалифицираном поседу (државини). Напрама тим одредбама према норми §-а 198. грађ. зак. држалац може бити и разбојник и тат, свако лице које ствар држи *sunt animo possidendi*. При тому дакле долази до изражаја највише чињеница државине уз предуслов да се то држање обавља „с вољом имати ствар као своју”. Одредба §-а 26. зак. о ун. уређ. оснив. и испр. земљ. књига креће се дакле у оквиру одређења појма државине какву налазимо у норми §-а 198. грађ. зак. Према тому у споровима о правном овлаштењу на извесну некретнину повереник би само морао установити тко заиста и фактично држи ову некретнину као држалац. Притежалац (детентор) нема такве правне заштите, јер он и није држалац (поседник). За просуђивање поменуте одредбе §-а 26. зак. о ун. уређ. релеванта је нарочито и одредба §-а 202. грађ. закона. „Где се распра о праву на државину дигне, па се сумња роди, онда се држи, да је на онога страни право, који управо ствар држи.” Узмемо ли *per analogiam* ову норму у везу с одредбом §-а 26. зак. у ун. уређ., тада произлази — да код оваквих спорова о правном овлаштењу повереник има установити само стварни, фактички посед не обазирајући се на правне квалификације тога стања. Правно је правило, да је сваки држалац заштићен од било каквог засизања у ово његово право. Од те правне заштите није нитко изузет, па чак ни они, који су

до те ствари дошли *vi, clam aut precario*. Од сметања у државини (поседу) заштићени су сви држаоци, јер закон штити постојеће стање, док се пресудом не установи основаност правног потраживања супротног овом фактичном стању. Ниједан закон не допушта самовољних промена постојећег стања. У §.-у 208. грађ. зак. напоменуто је, да власник може увек своју ствар „натраг и скати.“ „Али силом да не узимаш, осим ако није на обрани или гоњењу. Иначе ако ти други не пушта ствар, да га с у д о м имаш натерати“ (§. 208.). Слично одређује и §. 201. грађ. зак.

Ако је дакле дејцирани држалац (поседник) пропустио да у преклузивном року тражи репозицију у своју државину, тада ће повереник при оснивању земљ. књига морати као поседника (држаоца) и власника уписати и такво лице, чију би државину по противнику поднесени докази квалифицирали као неистинити и непоштени посед (државину). У оваквим случајевима — по мом мишљењу — повереник нема права, да улази у разматрање правних овлаштења затеченога фактичнога стања ствари. Овакво би решење било савсим у духу закона, па и начелног становишта израженога у §.-у 104. зак. о земљ. књиг., наиме, да се земљишнокњижни судови не смеју упуштати у разматрање правних оспорених овлаштења на некретнине. Ако би повереник улазио у испитивање истинитости и правног овлаштења његове државине, он већ самим тиме залази на туђе подручје, а напушта своје.

Законска норма је строго одредила границе његове делатности, али у том смеру наилазимо на извесну супротност у одредби §.-а 202. Правилника за вођење земљ. књига. У §.-у 202. тог Правилника тражи се код оснивања земљ. књига у случајевима оспоравања права — да државина не буде стечена *vi, clam, aut precario*. Према Правилнику не може се дакле у земљ. књигу уписати напрама легитимисаном овлаштенику такав држалац, чији би се посед показивао неистинитим и непоштеним. Јасно је, да је одредба §.-а 202. Правилника у оштрој супротности са законском истоврсном одредбом §.-а 26. зак. о ун. уређ. Док се у §.-у 26. зак. о ун. уређ. тражи само фактична државина, дотле се у §.-у 202. Правилника тражи квалифицирани посед (државина), публицијански посед. Одредба §.-а 202. Прав. ипак не важи за ове случајеве „првог“ оснивања земљ. књиге (§. 191. Прав.), него Упутства за оснивање земљ. књига бр. 70760/1930. Према одредби ал. 2. §.-а 33. тих Упутстава у спорним случајевима код првог оснивања „повереник мора применити пропис §.-а 26. зак. о оснивању“ — т. ј. изнаћи стварнога последњег држаоца и њега уписати у земљ. књигу. Одредба §.-а 202. Правилника односи се икључиво и само на „ново“ оснивање.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Повереник ће дакле морати изнаћи сходно одредби §.-а 210. грађ. зак. стварнога држаоца без обзира на квалитет његове државине. Чим се установи да је извесно лице последњи држалац (поседник) односне некретнине, настаје ео ipso дужност повереника да га упише у земљ. књигу.

Ова законска одредба не изгледа ни мало неправична и противна истављеним општим правним принципима. Повереник нема право да расуђује о правима, него само да установи постојеће стање, а решавање спорности да препушти суду. Ова се законска одредба креће у кругу норми §§.-а 201., 208.—210. грађ. зак. Ако је у земљ. књигу уписан неистинити поседник, тада његов одбијени противник овим уписивањем од свога права није баш ништа изгубио, јер ће он одмах пријавити свој приговор против тога, односно захтев да он као власник буде уписан у земљ. књигу. Тај ће се захтев према §.-у 41. зак. о оснив. забележити у зем. књигу и том је забелешком ималац тапије и сваки одбијени противник уписаног држаоца сасвим обезбеђен према свим евентуалним отуђењима несавеснога држаоца.

У изналагању фактичног последњег поседника повереник ће поступити према одредби §.-а 210., грађ. зак. Њему је остављено да код тог установљења фактичког последњег држаоца установи да ли је избачени држалац (поседник) изгубио фактичну власт над некретнином. Ако је он већ изгубио ту власт над некретнином, то његово право на државину па макар било јаче од противничког права према законској одредби не може се узимати у обзир. Ово своје право он ће против уписаног противника, који га је из поседа избацио — остварити према одредби §.-а 201. грађ. зак. путем сумарне или петиторне парнице код суда.

— Свршиће се. —

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Илија А. Пржић, асистент Универзитета

АУСТРО-НЕМАЧКИ ЦАРИНСКИ САВЕЗ

Спор око уговора о царинском савезу, који је 19 марта 1931 године закључен у Бечу између Аустрије и Немачке, у главном је спор политичке природе. Као такав је постављен, схваћен и као такав је и решен. Но и ако политички по својој суштини, спор је вођен око једног правног питања: је ли Аустрија имала право, на основу њених ранијих међународних обавеза, да закључи овај савез. Отуда није без интереса да изнесемо главне фазе овога спора.

21 марта 1931 год. немачка и аустриска влада саопшtile су осталим европским владама да је у Бечу потписан протокол о споразуму којим ове две државе закључују царински савез и тиме ступају у једну царинску унију. Текст овог протокола, у дванаест тачака, садржавао је ове најглавније одредбе: у члану првом наглашено је да се уговор закључује у циљу да отпочне реорганизација екномских услова у Европи путем регионалних споразума, а задржавајући независност обе државе и потпуно поштујући обавезе које су оне закључиле према трећим државама. Обе државе изјављују да су спремне да ступе у преговоре са осталим државама које би то желеле, на овој бази. Немачка и Аустрија се обавезују да донесу један закон и једну царинску тарифу, који ће ступити на снагу истовремено и важиће док важи овај уговор о царинском савезу. Између Немачке и Аустрије укидају се све увозне, извозне и провозне царине. Царинске власти зависе само од своје владе, која ће их и издржавати, али ће царинске власти у обе државе примењивати исти царински закон и царинску тарифу. По ступању на снагу овог уговора, свака влада задржава формално право да закључује трговинске уговоре са трећим државама; али у току преговора око закључења ових уговора, влада ће водити рачуна да не оштети интересе друге владе (немачке, герм аустриске). Колико је спор могућно, немачка и аустриска влада водиће заједнички преговоре са трећим државама за закључење трговинских уговора, али и у том случају Аустрија и Немачка закључиће свака засебни уговор са трећим државама, и обвезују се само да такав уговор ратификују једновремено. Предвиђено је да обе државе доведу у

сагласност своје досадање обавезе са новим уговором. Предвиђено је и стварање једне арбитражне комисије, која би се старала о извршењу уговора. Уговор може да се откаже, по истеку од три године, с тим да се отказ саопшти годину дана раније, али се може отказати и свагда кад једна држава сматра да су повређени њени витални економски интереси неком одлуком поменуте арбитражне комисије. Отказ може бити само путем новог закона који би донела држава која отказује уговор.

Ово су главне одредбе споразума од 19 марта 1931 године. У европској јавности објављивање овог споразума изазвало је велику буру, нарочито у Француској, Великој Британији и Чехословачкој. Британска влада затражила је да се питање стави на дневни ред шездесет трећег заседања Савета Друштва народа, које је имало да се одржи у мају месецу. Ту, пред Саветом Друштва народа, немачки делегати изнели су све разлоге за стварање овог савеза. Међутим њихова аргументација није успела да убеди остале заинтересоване владе, од којих је нарочито Француска заступала тезу да је овај уговор противан постојећим међународним обавезама. Поред једног меморандума о аустро-немачком царинском протоколу, од 14 маја 1931 год., француски делегат Франсоа-Понсе поднео је Савету један „конструктивни план“ француске владе, у циљу да се општим, европским решењем замени двострано решење коме су прилегле Немачка и Аустрија.

Против царинског савеза између Немачке и Аустрије, у овом обиму, истицани су разлози правне, економске и политичке природе. У ствари овим поводом је само оживела полемика, која се води од краја светскога рата, о присаједињењу Аустрије Немачкој, тако званом Аншлусу (*Anschluss*). Порекло овог проблема је давнашње, но после Светскога рата добило је сасвим нов облик и постало је актуелно политичко питање. Позивајући се на историски развој догађаја у прошлости, одмах се помислило на политичке последице једне царинске уније између Немачке и Аустрије. Јер немачко уједињење, у току прошлог века, потекло је баш из царинског савеза. После Бечког уговора од 1815 године, ојачала и увећана Пруска почела је око себе да окупља мање немачке државице и да склапа са њима царинске савезе. Први такав савез склопљен је 14 фебруара 1828 са Хесен-Дармштатом, тиме што су се царине изједначиле, тачније Хесен-Дармштат је примио пруски царински закон и царинску тарифу. Годину дана касније, 27. маја 1829, у царински савез са Пруском и Хесен-Дармштатом ступиле су Баварска и Виртенберг. 22 марта 1833 утврђена су правила т. зв. Zollverein-а, коме су кратко време по том приступиле Саксонска и тириншке државице. Сви ови савези имали су једну

основицу: јединство царинске територије и царинске границе; између појединих држава у савезу укинута су царине; царине су наплаћиване од власти једне државе по истој тарифи; приходи су дељени. У време стварања овог савеза у Европи се није предвиђала никаква опасност. Али царински савез донео је као последицу политички савез и проглашење, у Версаљу 1871 год., немачке царевине.

Још пре Светскога рата неки немачки писци заступали су мишљење да немачко уједињење још није потпуно, и да се историска еволуција креће у правцу стварања једне велике државе „средње Европе“, која би обухватила у главном Немачку и ондашње земље Аустроугарске. Сви писци који су обрађивали ову мисао предлагали су као први корак за остварење овога плана остварење царинске уније између две државе. Крај рата је донео сасвим друге догађаје: Аустроугарска се распала на неколико националних држава. Одмах се у немачким круговима почело говорити о присаједињењу Аустрије Немачкој, — „аншлусу“. И када је сада закључена царинска унија између две државе, природно је цео свет одмах помислио на даљи развој догађаја и неминовно политичко спајање обе државе. До каквих би политичких компликација довела таква промена у Европи, није потребно ни наглашавати.

Као што смо споменули, овом царинском савезу стављене су многе замерке. У првом реду то су замерке правне природе. Аустрија и Немачка су додуше суверене државе и као такве могу да ступају у међусобне односе по својој жељи и потреби. Али, уговори о миру, закључени после Светскога рата, као и неки други међународни уговори, у циљу да обезбеде сувереност Аустрије и њену независност наложили су јој обавезу да се не сме одрећи ни своје суверености ни своје независности. О томе постоје три текста: члан 80 Версајског уговора; члан 88 Сенжерменског уговора, и Протокол од 4 октобра 1922 године. Чланом 80 Версајског уговора Немачка се обавезала „да строго поштује независност Аустрије“. Чланом 88 Сенжерменског уговора Аустрија се обавезала „да се уздржи од сваког акта који би могао да угрози њену независност, непосредно или посредно, и којим било путем, . . . и путем учешћа у пословима неке друге силе“. А Протокол од 4 октобра 1922 године позива се изрично на чл. 88 Сенжерменског уговора и садржи обавезу Аустрије „да ће се уздржати од ма каквих преговора и ма какве економске или финансијске обавезе које би могле непосредно или посредно да угрозе ову независност.“ Аустрија задржава потпуну трговачку, царинску и финансијску слободу, али „неће моћи повредити своју економску независност уступањем некој држави једног специјалног режима или искључивих предности које би могле да угрозе ову незави-

ност.” Аустрија се тиме обавезала да не може отуђити своју економску независност без претходне сагласности Савета Друштва народа. А у конкретном случају таква сагласност није ни тражена ни добијена.

Правно је постављено питање да ли је аустро-немачким споразумом о царинском савезу Аустрија изгубила економску независност. Француски меморандум, који смо горе споменули, доказивао је да је независност „у најмању руку угрожена”. Члан 9 споразума, који говори о начину преговора за закључење трговинских уговора, али и у том случају ја и Немачка дужне да уговоре закључене са трећим државама ратификују у исти дан, показује праву природу овог царинског савеза. Без пристинка Немачке Аустрија не може у будуће да води слободно своју трговинску политику. Значи да је овим споразумом створена царинска унија и ако није предвиђена једна заједничка царинска скупштина, каква је постојала по Zollverein-у од 1833 год. У осталом довољно је само једно просто поређење два текста, текста Zollverein-а из 1833 и текста протокола од 19 марта 1931 године, па да се види да је и овај пут створена царинска унија⁴⁾. И ако би се закључило да овим споразумом није створена царинска унија, ипак остаје јасно да су повређене одредбе Протокола од 4 октобра 1922 којим се Аустрија обавезала да не даје ниједној држави „специални режим” или „искључиве предности” у економској области. Чим су за једну државу укинуте царине, тиме ова ужива нарочити режим, повлашћена је, и тиме су повређене одредбе које је Аустрија примила као своју међународну обавезу.

Пред изложених мерака правне природе, овом споразуму стављен је низ мерака економске и политичке природе. Аустрија и Немачка имају многобројне уговоре са разним државама, које садрже клаузулу највећег повлашћења. Дали ове државе могу да траже за своју робу потпуно ослобођење од царина, на основу споразума од 19 марта 1931? Затим, економске прилике у Аустрији и Немачкој разликују се у многоме, и овај споразум би само довео до поремећаја садашњег стања ствари. Најзад, многобројни интереси држава суседа Аустрије доведени би били у питање и поремећаји би били недогледни. У политичком пак погледу Француска је нарочито била противна присаједињењу Аустрије Немачкој, које би дошло као вероватна последица царинске уније, а што би компликовало политичке односе у Европи и било

⁴⁾ Поређење ова два текста показује велику сличност међу њима. Тако одредба чл. 8 Zollverein-а одговара одредбама чл. 3 и 7 Споразума од 19 марта 1931, члан 3 Zollverein-а члану 4 Споразума, чл. 5 Zollverein-а члану 12 Споразума, чл. 6 Zollverein-а члану 2 Споразума.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

опасност за светски мир. У истом смислу наглашавале су политичке опасности ове царинске уније и пољска и нарочито чехословачка влада.

На захтев британске владе питање је изнесено пред Савет Друштва народа, у мају 1931 год. Британски делегат предложио је одмах да се ово питање упути Сталном суду међународне правде и затражи његово саветодавно мишљење. Аустриски претставник у Савету наглашавао је нарочито да овај споразум ничим не угрожава независност Аустрије, али је пристао да се тражи саветодавно мишљење Сталнога суда међународне правде. Немачки претставник такође је пристао да се спор упути хашкоме суду, али с тим да се од суда тражи једино правно мишљење: да ли је сам текст споразума о царинском савезу у супротности са ранијим обавезама. Суд не би могао да се упушта у политичко-економску страну проблема и не би могао да решава да ли је овај уговор повољан или не у погледу интереса трећих. Услед оваквог држања Немачке поставило се питање шта ће бити ако суд стане на гледиште да аустро-немачки уговор није у супротности са ранијим обавезама Аустрије. Чехословачки претставник у Савету Друштва народа излагао је гледиште да и после одлуке суда Савет може да испитује политичко-економске реперкусије овог споразума, ако то сматра за потребно. Г. Др. В. Маринковић је генералисао ову тезу заступајући гледиште да Савет може у свако доба да расправља сва питања која би могла да проузрокују немир у европској привреди.

Савет је од Сталнога суда међународне правде тражио мишљење да ли је режим установљен између Немачке и Аустрије протоколом од 19 марта 1931 сагласан (компатибилан) са чл. 88 Сенжерменског уговора и Протоколом бр. 1 потписаним у Женеви 4 октобра 1922. Услед хитности питања Суд се састао крајем јула и заседавао у току августа (и ако је приликом ревизије свога Статута, Суд изразио жељу да не ради између 1 јула и 1 октобра). До 5 августа је трајао усмени претрес, па је Суд наставио већање, тако да је одлука објављена 5 септембра 1931. Но два дана пре тога, 3 септембра, вице-канцелар Аустрије и немачки министар иностраних послова изјавили су у Припремној комисији за европску унију, да одустају од спровођења пројекта о царинском савезу. Тиме је цело питање окончано, и Савет Друштва народа примио је само на знање саветодавно мишљење Сталнога суда међународне правде, које је постало беспредметно.

Суд је своје мишљење изрекао 5 септембра. Од петнаест судија, осам је заступало гледиште да је протокол о царинској унији несагласан са протоколом од 1922 године²⁹); седам судија из ове већине сматрало је да постоји несагла-

ност и са чланом 88 Сенжерменског уговора³⁾; један од њих⁴⁾ дао је одвојене разлоге, сматрајући да је протокол од 19 марта 1931 несагласан у првом реду са чл. 88 Сенжерменског уговора, пошто је протокол од 1922 године само примена овог члана. Мањина од седам судија⁵⁾ дала је одвојено мишљење: налазећи да се Суд не може упуштати у политичка разматрања, стала је на гледиште да правно не постоји несагласност између аустро-немачког протокола о царинском савезу и осталих поменутих текстова.

Мишљење већине је мишљење Суда, — званично, аустро-немачки пројект о царинском савезу је осуђен. И ако је одустанак Аустрије и Немачке окончао ово питање, те тиме и одлука Суда није изазвала никакве последице, она ће остати у важности за сваки будући покушај уније између Аустрије и Немачке. Не улазећи овде у анализу самог мишљења Суда, пада у очи једна ствар: упућујући Суду ово питање, Савет је стао на гледиште да је то правно питање. Из мишљења, које је Суд дао, види се да је Суд био под утиском политичког и економског карактера питања. То је споменуто и у завршном образложењу саветодавног мишљења, али је то још јаче нагласио судија Анцилоти у свом мишљењу, наводећи да одговор зависи „од обзира који су највећим делом, ако не и потпуно, политичке и економске природе”. Насупрот томе, судије мањине наглашавале су да се не могу упуштати у политичке мотиве питања. Ово значи да постоји могућност расправљања питања са политичког гледишта, — што је било истицано и у Савету Друштва народа, као што смо видели. У свари чл. 88 Сенжерменског уговора, којим се тражи одобрење Савета за сваки чин Аустрије којим би била угрожена њена независност, је чисто политичке природе и о њему може да се расправља само на политичком терену. И овај цео случај, и ако је умешан и један правни спор, као што смо ми у почетку овог чланка нагласили, расправљан је поглавито као политичко питање, и као политички спор добио је и своје решење.

²⁾ Анцилоти (Италија), Гвереро (Салвадор), Ростоворовски (Пољска), Фромажо (Француска), Алтамира (Шпанија), Урутиа (Колумбија), Негулеско (Румунија) и де Бустаманте (Куба).

³⁾ Овде се де Бустаманте одвојио од већине.

⁴⁾ Анцилоти.

⁵⁾ Адачи (Јапан, претседник Суда), Келог (Сједињене америчке државе), Ролен-Жакменс (Белгија), Сесил Херст (Велика Британија), Шикинг (Немачка), ван Ејсинга (Холандија) и Ванг (Кина).

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Др. Душан Пелеш, адвокат

ЈЕДАН ИНТЕРЕСАНТАН РЕФЕРЕНДУМ

У Кантону Тесин у Швајцарској вођена је 1. новембра о. г. оштра борба путем референдума за приманье или одбијање законског предлога о јавним бележницима (нотаријама). Закон о нотарима датира у Швајцарској још од године 1844. За то време од близо једнога столећа изменили су се правни и пословни односи у многим те је ревизија закона о нотарима постала веома потребна и актуелна. Ова се потреба осећала поодавно, а нарочито је појачана за време светскога рата и после овога, када је Швајцарска постала важан међународни трговачки и пословни центар. Израда законског пројекта о нотарима била је поверена претседнику кантоналног апелационог суда Карлу Скаки (**Scachi**), признатом одличном правнику. Његов пројекат примљен је у Државном Савету (**Staatsrat**) и Великом Савету (**Grosser Rat**) Кантона, у последњем једноставном већином гласова либерално - радикалних и социјал - демократских саветника против гласова католичко - конзервативних и сељачких заступника.

Сада је постала једна необично жучна и жестока полемика у штампи, у коју су се умешали и представници католичке цркве и која је коначно довела до референдума у Кантону Тесин, на име општега гласања свега народа са правом гласа у Кантону. Разлог овој жучној борби и референдуму једва се да разумети за време и схватање двадесетого века, па је ствар управо с те стране интересантна.

Како је познато, у земљама, где постоји институција нотара, прописана је извесна свечана форма за акта, која издаје нотар. Код нас н. пр. почима акт, сачињен односно издан по јавном бележнику, речима: „За владе Његовог Величанства Краља . . .” По закону о нотарима у швајцарској од 1844. год. мора сваки нотарски акт да почима речима: „У име божје” . . . и т. д. То је, свакако, одговарало схватању и времену, у коме је овај закон донесен. Према схватању данашњег времена пројектант новог закона о нотарима г. Скаки ставио је у законски предлог одредбу, да сваки нотарски акт мора почињати речима: „У име републике и кантона Тесин. . .” Ова измена, која може имати само фор-

малне вредности, изазвала је у Великом Савету прави револт код клерикалаца. Ваља напоменути, да се формула: „у име републике и кантона Тесин“ већ деценијама употребљава у судским пресудама, па је за то данашњи отпор против измене формуле: „у име божје“ тим мање разумљив. Одредба помињања имена божјега у судским актима, у које се у овом случају и нотарски убрајају, потиче из времена, када је вредила догма искључивог суверенитета божанскога права: „сви закони су од Бога!“ У модерно доба код доношења и примене закона одлучује суверенитет народа, па је госп. Скаки у својој основи хтео ово начело довести до изражаја. Аргументи, који су „за“ и „против“ ове измене у Великом Савету и у штампи само су заоштрили опречности и непомирљивости.

Да се избегне верска агитација по овом питању већина Великог Савета показала се је помирљива и попустљива. Она је пристала, да се напусти формула: „У име републике и кантона Тесин“, и да званична акта нотара у опште не почимљо макаквом уводном формулом, а једино у случају, да странка нарочито захтева од нотара, да акт отпочне речима: „у име божје“, да је нотар дужан ту формулу употребити и никакву другу. Али се клерикалци ни са овим компромисним решењем нису споразумели и гласовали су у Великом Савету и против овако модифициране основе закона о нотарима, јер се је у ствар умешао и бискуп господин Бакиарини (Bacciarini) који је на кантонску владу и Велики Савет управо писмо, у ком је категорички тражио. да се у формулу „у име божје“ не смије дирати.

Како основа закона о нотарима у Великом Савету није добила потребну квалификовану већину, то се је о примању или одбијању закона о нотарима, стварно веома актуелном и без других замерака, имало одлучити референдумом. Бискупе посланице на вернике, проповеди свештенства у црквама, многобројне брошуре и плакати са натписима: „са Богом се није шалити!“ имали су дејство, да је закон о нотарима у кантону Тесин на референдуму од 1. новембра о. г. одбачен са 16.853 гласа против 7.315 гласова.

Није без интереса, а и поуке, резултат овога референдума забележити.

Живко А. Шалом, адвокат

ПРИМЕНА ТБр. 39. ЗАК. О СУД. ТАКСАМА У ПРАКСИ

ТБр. 39. зак. о судским таксама гласи :

„За упис у регистар (протоколисање) фирме трговачке или индустријске радње жене, чији муж је под стечајем или је био под стечајем, а повериоце није подмирио, плаћа се 5000.— динара, а ако протоколише оваква жена ма какву нетрговачку радњу, плаћа се 2000.— динара.”

И ако на први поглед сасвим јасан, може у пракси цитирани законски пропис да створи забуну, ако се смисао овог законког прописа не би у духу правде и правиче пронашао. Законодавац дајући нам закон, предвиђа случајеве *in abstracto* па стога није ни чудо, ако се код конкретне примене поједини законски прописи покажу као недовољно јасни, и могући случајеви недовољно обухваћени. — Ту улогу, да поједине конкретне случајеве субсумирамо под апстрактна правила у сагласности са осећајем правде и правиче не вређајући ни циљ па ни намеру законодавчеву, имамо ми — практичари.

Покушаћу овде да прикажем како поменути законски пропис може у пракси да створи забуну и допусти нелогична тумачења па је стога потребно о томе имати пречишћене појмове.

За протоколисање (упис у регистар) трговачке радње (ако није каква радња посебне врсте) плаћа се такса из ТБр. 31. зак. о судским таксама и то 100.— дин. Ако такву протоколише жена, чији је муж под стечајем или је био под стечајем па своје повериоце није подмирио, она плаћа по ТБр. 39. зак. о суд. таксама 50 пута већу таксу и то 5.000.— дин. — Када законодавац већ прави толику разлику између жене чији муж није, нити је био, под стечајем и жене чији је муж био под стечајем, па своје повериоце није подмирио, онда, наравно, да се је руководио каквом намером да постигне неки циљ. Поред других, један од главних -разлога је и тај, да се преко жене — индиректно у неколико казни муж, који је падом својим под стечај и ненамиривши своје повериоце ове оштетио, па верова т-

но, од новца скривеног од својих поверилаца, покушава да отвори радњу на име своје жене. За такву намеру законодавчеву доказ је и то, што је разлика у такси 5' пута већа од обичне таксе. Доносећи поменути законски пропис, законодавац је имао добру намеру, ако не може да спречи, оно бар да на овај начин у неколико казни стечајног дужника, који отвара радњу на име своје жене, а своје повериоце није измирио.

И поред тога, што се том зак. одредбом не може практично много добити, ја се са намером законодавчевом ипак слажем — барем у његовој намери. Али како стилизација пом. законског прописа није обухватила све случајеве, то хоћу овде да изнесем неколико случајева, које ТБр. 39 зак. о суд. таксама не обухвата, а који би требали да буду изузеци од пом. зак. прописа.

По мом мишљењу, треба у пракси правити разлику код случајева скидања стечаја услед исцрпљења стечајне масе и скидања стечаја услед постигнутог поравнања са повериоцима. Док се у првом случају ТБр. 39. зак. о суд. таксама у свима случајевима односи, дотле у другом случају не треба да се пом. зак. пропис односи.

ТБр. 39. зак. о суд. таксама тражи за протоколисање фирме таксу у 5.000.— дин. од жене, која има мужа под стечајем „или је био под стечајем, а повериоце није подмирио.“ Таква стилизација овог зак. прописа дала је повода несрећном тумачењу истог од стране судова, који траже у свима случајевима, да жена, чији је муж био под стечајем, докаже, да је њен муж све своје повериоце подмирио. Такво стриктно тумачење овог зак. прописа не би одговарало никаквим оправданим потребама ни циљевима, јер би онемогућавало егзистенцију сиромашних жена чији су мужеви били под стечајем. Такве би жене још пале на терет општина и државе, а то законодавац свакако није хтео постићи.

Ако је намера законодавчева била, да индиректним путем — (преко његове жене) казни на неки начин стечајног дужника, онда се таква мера показује као илузорна, где се је дужник са својим повериоцима поравнао и ови му, прихватањем поравнања, са своје стране, признали да није крив.

Поред наведених разлога у корист моје тезе постоје још и следећи :

1) Код могућности велике множине поверилаца, у пракси је готово немогуће доказати, да су све обавезе подмирене, јер могу неки повериоци да чине безброј сметњи (непријаве се у стечајну масу или хоће да воде без разлога спор и т. д.);

2) Поравнање у стечају може бити закључено и на бази

исплате рата за више година, те жена, у случају супротне тезе од моје, за све то време не би могла да отвори своју радњу, без плаћања ове таксе у 5.000.— дин. ма колико јој животне потребе то изискивале. Нарочито ако је у питању каква мала радња, која се отвара са скромним средствима и већим делом са кредитом, толика сума, само за судску протоколацију, може и спречити отварање радње ;

3) Могао би жени да умре муж, који се је у стечају поравнао, па је жени, неупућеној у мужевљеве послове, чак и немогуће доказати да је њен муж своје повериоце, по поравнању, измирио ;

4) Поравнањем се често врши и пренос обавеза тако, да стечајни дужник после скинућа стечаја и нема више старе обавезе већ нове, па би неправично било жене оваквих дужника са преновљеним обавезама стављати у бољи положај од оних, који су се са својим повериоцима на други начин поравнали. Овамо долази и случај поравнања преко равнана. Да ли би жена, чији је муж био под стечајем, па се преко равнача поравнао са својим повериоцима, морала доказати, да је и равнач измирио обавезе њеног мужа? Закон то није предвидео нити би се обавеза женина у нашем питању могла и на равнача прострети. Па зашто онда жене таквих мужева стављати у бољи положај од жена оних мужева, који су своје обавезе по поравнању за себе задржали?

5) Поставка, да се цитирани зак. прописом, треба бар у неколико, да казни муж, који је био под стечајем па хоће да отвори радњу на име своје жене од новаца повериоцевих, има да отпадне нарочито у случају, када је муж био трговац, а жена отвара занатску радњу за коју обично није ни потребан капитал, те се не може претпоставити, да жена отвара ову радњу од скривене робе из радње мужевљеве ;

6) Пом. законски пропис ставља безразложно у бољи положај жене, чији су се мужеви принудно поравнали ван стечаја, јер за ове није ништа у пом. зак. пропису предвиђено, а јасно је као дан, да пре треба помоћи да се подигне жена чији је муж јаче пропао и која такође треба да преузме на себе макар део привређивања за кућу итд. итд. итд.

Осим наведених и социјални разлози иду у прилог моје тезе, да се треба у пракси правити разлика, са којих је разлога стечај мужу скинут, да ли услед исцрпљења масе или услед постигнутог поравнања. Баш ти су ми разлози и дали повода да напишем све редове, јер су ми се у пракси појавила следећа два случаја :

Једна сиротица, чији је муж стакларски трговац стицајем околности био под стечајем, па му је исти извршним решењем скинут услед поравнања са повери-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

оцима, желећи да и са своје стране потпомогне привређивање за исхрану породице, прибавила је одобрење Београдске трговачке коморе у циљу протоколisaња своје самосталне бакалске радње и то чак у Малом Мокром Лугу. Капитал њене радњице укупно износи 3—4.000.— динара, али јој суд за протоколisaње фирме тражи 5.000.— дин. на основу Тбр. 39. зак. о судским таксама.

Други случај односи се опет на једну сиротицу, чији је муж — трговац конфесионар био под стечајем који је скинут услед поравнања са повериоцима преко равнача, па његова жена хоће да отвори кројачки салон. Суд јој тражи таксу из другог става цитираног законског прописа у 2.000.— динара.

Стога сам мишљења, да се смисао зак. прописа Тбр. 39. зак. о судским таксама има да протумачи тако, да се исти односи само на оне жене чији су мужеви под стечајем или су били под стечајем па своје повериоце нису подмирили због скинућа стечаја услед исцрпљења масе а не и услед постигнутог поравнања.

Држим да би једно тумачење Генералне дирекције пререза у смислу чл. 43. Закона о таксама било јако потребно, ако се не би морало тражити законодавно тумачење, јер изнети примери очито илуструју непотпуност Тбр. 39. закона о судским таксама.

У овом случају, који се односи на једну сиротицу, чији је муж — трговац конфесионар био под стечајем који је скинут услед поравнања са повериоцима преко равнача, па његова жена хоће да отвори кројачки салон, суд јој тражи таксу из другог става цитираног законског прописа у 2.000.— динара. Стога сам мишљења, да се смисао зак. прописа Тбр. 39. зак. о судским таксама има да протумачи тако, да се исти односи само на оне жене чији су мужеви под стечајем или су били под стечајем па своје повериоце нису подмирили због скинућа стечаја услед исцрпљења масе а не и услед постигнутог поравнања. Држим да би једно тумачење Генералне дирекције пререза у смислу чл. 43. Закона о таксама било јако потребно, ако се не би морало тражити законодавно тумачење, јер изнети примери очито илуструју непотпуност Тбр. 39. закона о судским таксама.

СУДСКА ПРАКСА

Ван суда закључени уговор о поравнању у смислу § 854. грађ. зак. може се уништити само пресудом после извршеног извињања на рочиштима а не решењем, које предвиђа § 146. грађ. суд. пост.

Тужилац Гвозден представио је суду: да је приликом деобе са својим братом пок. Миладином изравњао се о исплати дуга Управи Фондова тако да је његов брат пок. Миладин био дужан да продајом имања, изложених у поравнању, исплати дуг Управи Фондова у року од три године. Пок. Миладин за свога живота ову обавезу по поменутом поравнању не само да није испунио, него је био престао давати и отплату истог дуга. Како је према томе својим небрежењем и неисплатом дуга, односно недавањем отплата по поравнању, довео у питање и остало његово — тужиочево — имање да се и оно прода за дуг Управи Фондова и како је Миладин умро, то је тужио масу његову и молио суд, да се поменуто поравнање, закључено између њега и пок. Миладина, огласи за ништавно и ствар врати у првобитно стање. Поднео је препис поравнања.

По свршеном извињању овога спора, горњо-милановачки првостепени суд нашао је, да тужилачка страна није доказала ни један од узрока из § 915. и 916. грађ. зак. за поништај поравнања. Факат што поменуто поравнање није испуњено од стране пок. Миладина за три године, како је то у њему предвиђено, није разлог за његов поништај и повраћај ствари у првобитно стање у смислу §§ 553. и 915. грађ. зак. пошто у поравнању нема никаквих санкција за пропуштање тога рока. Зато је пресудом од 12.-IX. 1926. г. Бр. 30109 тужиоца одбио од тражења.

Београдски Апелациони Суд пресудом својом од 26.-VI. 1929. г. Бр. 5703 одобрио је поменуту пресуду првостепеног суда.

Касациони Суд примедбама свога II одељења од 28.-V. 1931. г. Бр. 6770 поништио је пресуду Апелационог Суда са разлога:

„Кад је у § 146. грађ. суд. пост. предвиђено, да ће се протокол о поравнању, ако је ово учињено на превари или обмани, уништити решењем, онда се у толико пре и одбијање од траженог поништаја имало расправити решењем а не пресудом, као што је то погрешно првостепени суд учинио. Према томе, Апелациони Суд је погрешно, што пресуду првостепеног суда није поништио, те да првостепени суд

донесе своју одлуку у законској форми већ је његову пресуду одобрио.”

Београдски Апелациони Суд није усвојио ове примедбе, већ је у писму од 13.-VI. 1931. г. Бр. 5443 дао следеће противразлоге :

„Прописи §§ 144—147. грађ. суд. пост. говоре само о поравнању у току спора пред судом. За такав случај § 146. ст. II грађ. суд. пост. прописује, да ће се протокол поравнања, који је пред судом састављен, у току спора уништити решењем. Па и ту би се дала правити разлика између уништаја самог протокола пре судске одлуке о уважењу поравнања и поравнања, које је на основу судске одлуке о уважењу добило снагу извршне судске пресуде и могло би се поставити питање, да ли је смисао закона тај, да се судско поравнање у оба ова случаја може уништити само решењем.

У сваком случају, међутим, пропис § 146. грађ. суд. пост. је један изузетак од правила, постављеног у § 303. грађ. суд. пост., по коме се предмет парнице, дакле главна ствар, расправља само пресудом а решењем се раправљају само споредна питања.

Према томе, као изузетан, тај се пропис § 146. грађ. суд. пост. има тумачити најуже а то најуже тумачење своди се на то, да се уништај поравнања решењем може расправити само кад су парничари поравнање закључили пред судом у спору.

У свима другим случајевима, једино је правилна примена § 303. грађ. суд. пост., по коме се главна ствар расправља пресудом.

У овоме конкретном случају пред судом у спору закључено поравнање не постоји. Писмено од 1. априла 1903. г., у коме је констатовано поравнање између уговорача Гвоздена и Миладина представља собом само један ван суда закључени уговор на основу прописа § 854. грађ. зак. и као што се поништај ма кога другог уговора, закљученог међу странкама, има на основу § 303. грађ. суд. пост. да расправи после извиђања у редовном поступку пресудом, тако се исто и у овом конкретном случају поништај писмена од 1. априла 1903. г., којим је закључен уговор о поравнању по прописима материјалног права имао расправити, после извршеног извиђања на рочиштима у облику судске пресуде, како је правилно учинио првостепени суд, чију је пресуду овај суд одобрио.”

Касациони Суд у својој општој седници усвојио је ове противразлоге а примедбе свога II одељења одбацио.

Одлука од 14.-VIII.-1931. г. Бр. 8623.

Тих. М. Ивановић.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Кад државни чиновник таксу, коју је примио у вршењу своје службе, утаји, па на место примљене таксе прилепи једном употребљене таксене марке, онда чини два дела: из § 319 и из § 228. крив. зак.

Сотир је оптужен зато, што је, у својству чиновника о-крузног муфтијства, по разним масама примио наследну и папирну таксу у непоништеним таксеним маркама, па исту таксу задржао за себе а на место утајених таксених марака прилепио једанпут употребљене — поништене таксене марке у одговарајућој вредности.

Кавадарски првостепени суд нашао је да у првој радњи оптуженог стоји продужено кривично дело утаје у званичној дужности из § 319. крив. зак. у вези чл. 1. Закона о сузбијању злоупотребе у службеној дужности а у другој радњи оптуженог, што је на место примљених и уведених непоништених таксених марака прилепљивао једном употребљене — поништене — таксене марке стоји такође једно продужено кривично дело из § 145. II став старог казненог Законика, коме одговара § 228. новог кривичног Законика. При овоме суд је ценно одбрану да у изложеним радњама оптуженог не стоје два самостална кривична дела из §§ 319. и 228. крив. зак., пошто нема две последице, односно два оштећења, већ да може стајати само једно дело из § 228. крив. зак. па је нашао, да је она неумесна са следећих разлога.

Код изложених дела утаје, и ако није повређен интерес приватних лица, повређен је интерес државе. Ту је последица извршиоаче радње изражена у материјалном оштећењу државе, која је оштећена у величини утајених сума. У радњи оптуженог што је на место утајене суме новаца или марака, стављао једанпут употребљене марке, последица је она промена, која је извршена на маркама већ поништеним чином лепљења на једном званичном акту, где су оне стављањем и ништењем замениле вредност исправних марака, дакле и ту је последица оштећење државе. Не мора свако кривично дело да има за последицу материјално оштећење нечије. Има пуно кривичних дела, где последица није изражена у материјалном смислу па ипак има последице. Код таквих дела последица извршиоаче радње састоји се у повреди правног интереса, интереса друштвеног, да се не дозволи извесна радња, којом се вређа извесни казни пропис. У овом случају код дела из § 228. и кад не би било материјалног оштећења, ипак суд налази у радњи извршиоачеј посебно кривично дело од дела из § 319. јер таква радња опт. Сотира имала је ту последицу, да је њоме повређен пропис § 228. крив. зак.

Зато је својом пресудом од 8-IX-1930. год. Бр. 8119 оптуженог за ова дела казнио са две године робије.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

Скопски Апелациони Суд пресудом својом од 18-II-1931 год. Бр. 924 одобрио је поменућу пресуду првостепеног суда. Касациони Суд оснажио је пресуду Апелационог Суда. Одлука IV одељења од 6-X-1931 г. Бр. 11017.

Тих. М. Ивановић.

И ако је возио већом брзином, него што је то по правилима дозвољено, машиновођа воза не може бити одговоран за дело из § 208. крив. зак. ако између његове радње — брже вожње — и наступеле последице нема узрочне везе.

Првостепени Суд за град Београд нашао је, да у радњи оптуженог Бранислава, машиновође државних железница, што је, према комисиском извештају, возом, којим је управљао, возио много брже, но што је то смео чинити по реду вожње, те је у станицу Топчидер ушао осам минута раније, но што је смео доћи по реду вожње, због чега је дошло до судара возова, при чему је један путник теже повређен а у исто време причињена и материјална штета, — стоји дело из § 208. крив. зак., па га је својом пресудом од 15-XII-1930. г. за ово дело казнио са два месеца строга затвора.

Београдски Апелациони Суд одобрио је ову пресуду.

Касациони Суд примедбом свога I одељења од 10. јуна 1931. г. Бр. 7651 поништио је пресуду Апелационог Суда са следећих разлога :

Погрешно је нахођење првостепеног а са њиме и Апелационог Суда, да је оптужени Бранислав Р. машиновођа воза Бр. 4862 кривично одговоран за представљено дело из § 208. крив. зак., наставши да је у својој радњи, на име, што је брже возио, но што је прописано за редовну вожњу, показао нехат, који је проузроковао судар на Топчидерској Станици.

На против, чињеним ислеђењем утврђено је да су оба улазна сигнала, и онај за воз из Земуна и овај за воз из Београда, којим је управљао оптужени Бранислав, била прописно и правилно отворена и да је скретница за воз, који долази из Београда, била, као и обично, окренута за четврти колосек, на који је увек скретао воз Бр. 4862 при улазу у Топчидерску станицу. Па кад је све било прописно, као и увек, постављено и улаз у станицу опт. Браниславу, односно возу Бр. 4862 био слободан, онда нема никакве узрочне везе између радње опт. Бранислава — брже вожње — и судара, који се је десио.

У његовој радњи не може стајати нехат — § 16 од. II крив. зак., јер он и није могао, нити је био дужан предвидети наступелу последицу, кад је при улазу у станицу видео да су и предсигнали и главни сигнали у скретници правилно

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

постављени, као и увек. Његова бржа возња, ради чијег је констатована било потребно у моменту судара уврдити и слагање часовника на полазној београдској, као и на долазној — топчидерској станици, може бити само прекршај прописâ о возњи, што повлачи дисциплинску одговорност а она, као што је горе наведено, није ни у каквој узрочној вези са наступившим сударом.”

Београдски Апелациони Суд није усвојио ове примедбе, већ је у писму своме од 27-VI-1931. г. Бр. 6002 дао следеће противразлоге :

Комисијским извештајем и осталим ислеђеним околностима потпуно је извиђено и утврђено, да је оптужени Бранислав брже возио него што је смео и да је, поред осталог, и због те брже возње дошло до судара, односно до налетања воза Бр. 4862 којим је управљао опт. Бранислав на воз бр. 41а. Све ово у толико пре, што је после вршеног увиђаја и комисијског извештаја и начелник комерцијалног одељења Железничке Дирекције актом својим од 18. новембра 1930. г. Бр. 96191 утврдио, да је машиновођа воза бр. 4862. још са 150 метара уназад могао приметити, да се на четвртном колосеку, на који је он имао да наиђе, већ налазио други воз и према томе имао довољно времена да буде предострожан.

Према томе а према целокупном ислеђењу и извиђеном материјалу Београдски Апелациони Суд налази, да радња опт. Бранислава, која се састоји у томе, што је брже возио, но што је смео по правилима то чинити и што је имао могућности да види испред себе воз на четвртном колосеку, — стоји у узрочној вези са последицом, односно са догодившим се догађајем и чија је радња са радњама друге двојице оптужених допринела делу, које се догодило — § 16. од. П крив зак.”

Касациони Суд у својој општој седници усвојио је речене примедбе свога I одељења а ове противразлоге одбацио.

Одлука од 14.-VIII.-1931. г. Бр. 9076.

Тих. М. Ивановић.

Мишљење опште седнице Касационог Суда о надлежности јеврејских духовних судова за расправљање брачних парница између припадника мојсијеве вере.

Господин Министар Правде актом од 20. августа 1931. год. бр. 53357 тражио је, да Касациони суд у смислу прописа § 16. тач. 2. закона о своме устројству, да мишљење: да ли се прописи уредбе од 7. децембра 1861. год. бр. 2444 имају тумачити тако, да су јеврејски духовни судови надлежни за

расправљање брачних парница (о важности и разводу брака) између припадника Мојсијеве вере.

Касациони суд у данашњој својој општој седници размотрио је овај предмет и прописе који се односе на постављено питање, па је нашао: *да је овде у питању надлежност судова за расправу спорова по стипитусним односно породично правним шужбама.*

I

За расправу надлежности ових спорова у опште, нема изричних одредаба у закону, које би регулисавале питање, који су судови надлежни за те спорове. Услед овога а у вези прописа § 27. грађ. суд. пост., § 8 тач. 4. закона о устројству судова и члана 18. тач. а. уредбе о убрзању рада код судских и иследних власти, има се применити опште правило: да за спорове, за које оскудева изрична законска одредба о надлежности а који нису стављени ни у надлежност изузетних судова, као што је овде случај, апсолутно су надлежни грађански судови. Дакле за расправу горе именованих спорова надлежни су редовни грађански судови. Од овог правила да су за расправу оваквих спорова надлежни редовни грађански судови законодавац је учинио изузетак за спорове овде у питању о уништају и разводу брака. Њих је он ставио у надлежност изузетним судовима — епархијским духовним судовима. То је учинио, и поред одредбе § 99. грађанског законика која гласи: „Сва дела спорна у смотрењу брака принадеже суду духовном а тако и парнице поради уништења и развода брака предузимаће се, расправљати и решавати од суда духовног, прописаним тога ради редом и начином“.

За расправу ових спорова (уништај и развод брака) надлежни су дакле духовни судови али с тим да је брак закључен између припадника православне вере, што је у оталом допуњено одредбом тачке 4. члана 96 закона о црквеним властима источне православне цркве.

II

Кад је у питању спор о уништају или разводу брака *неправославних хришћана* онда, разуме се, по начелу израженом у пропису § 53. грађ. законика по коме: „Закони ови узимају и права: ... странаца другог вероисповедања у заштиту...“ (у толико пре наших поданика) не могу бити надлежни они епархијски духовни судови означени у тач. под I који су надлежни само за припаднике православне вере. Ово питање за неправославне хришћане законодавац је регулисао горе поменутом уредбом од 7 септембра 1861. бр. 2444 (Збр. 14. страна 202) у којој је поставио начело, да су

за расправу ових спорова надлежни грађански судови. Он у поменутој уредби вели: „... а што се материјалног закона тиче, међутим, док се нарочито закон не пропише за католике у духу католичке цркве, а за лутеране у духу њихове цркве, *да судови наши суде* ове ствари по основима примљеним у законима оне цркве којој супрузи принадлеже...”

Према овоме за расправу ових спорова неправославних хришћана надлежни су редовни грађански судови с тим, да суде по основима дотичних цркава и то све дотле док се нарочито не пропише закон.

III

Што се пак тиче питања надлежности који су судови надлежни за ове спорове (уништај и развод брака) нехришћана, законодавац није стипулирао никакву одредбу у закону; није одредио судове који би расправљали све спорове, те се оно има расправити путем аналогije (за коју се има овлашћење у пропису § 2. грађ. суд. пост.) т. ј. када су по поменутој уредби бр. 2444) 861. г. надлежни редовни грађански судови за расправу поменутих спорова за неправославне хришћане онда су несумњиво аналого пропису исте уредбе, с обзиром и на истакнуто начело у тач. под I): да су редовни грађански судови надлежни у недостатку изричних одредаба, ти исти судови надлежни (редовни грађански судови) и за расправу поменутих спорова нехришћана под условима прописаним у поменутој уредби.

Према овоме и за исповеднике Мојсијеве вере, као нехришћане надлежни су редовни грађански судови за расправу поменутих брачних спорова по одредбама поменуте уредбе бр. 2444/861. г.

Овде ваља истаћи да је Господин Министар Вера под 27. V. 1926. год. М.Бр. 5541. у колико се тиче мојсијеваца потврдио „правила црквено школске јеврејске општине у Београду”. По чл. 106. ових правила прописано је: „код ове општине остаје и даље Бет Дин (јеврјски духовни суд) који се састоји... а у чију надлежност спада расправљање и суђење бракоразводних парница, закључених по законима јеврејске вере и доношење одлуке приликом халице”. Из ове одредбе могао би се извести закључак као да је овим прописан закон за мојсијевце, који се захтева по поменутој уредби, и да би требало да ова надлежност пређе са редовних грађанских судова на овде поменути јеврејски духовни суд. Овакав закључак не може да опстане, јер се поменутом уредбом тражи да се пропише закон од законодавне власти а не правила потврђена од управне власти (овде Господина Министра Вера). Ова правила која нису ни публикована немају законску важност већ имају карактер наредбе и као таква, не могу да регулишу истакнуто питање о надлежности

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

суда, које спада у домен грађ. суд. пост., као закона јавног поретка. Она регулишу (чл. 1.) искључиво верске односе исповедника мојсијеве вере и то једног обреда — сефардског обреда. Сем овога она су регионална — важе само за верску општину у Београду, те кад би имала законске важности био би нарушен и принцип једнакости пред законом.

Са ових разлога прописи ових правила су без утицаја на расправу истакнутог питања о надлежности.

На основу свега изложеног и § 16. тач. 2. закона о своме устројству Касациони суд је

МИШЉЕЊА :

Да су за расправу брачних спорова (уништај и развод брака на шеријорџи овога суда, између припадника мојсијеве вере (наших поданика) надлежни редовни грађански судови, с тим да суде по основима прописаним за цркву мојсијеве вере.

Из опште седнице Касационог Суда 11-IX-1931 г. Бр. 9458.

Поклонопримац не може доказивати учињени му поклон сведоцима и допуном заклетвом, када је вредност поклона преко 200 дин.

Решењем судије неоспорних дела окружног суда за град Београд од 15. маја 1930. г. М Бр. 4925 упућена је Ј. удова против наследника масе пок. М. М. да докаже да поклон који јој је учинила свекрва М. за живота, важи. По овоме удова Ј. повела је спор код суда али ју је суд одбио од тражења са разлога: ... „Како се тужиља за доказ постојања уговора о поклону позвала на сведоке, а како је вредност поклона већа од 200 дин. — то се према § 242. гр. суд. пост. ова тражбина сведоцима не може доказивати; а пошто никаквих других доказа о овоме поклону нема, то тужиља исти није ни доказала, те се и од тражења има одбити као од тражења недоказног — § 178. г. с. п.

Што се тиче допуне заклетве на коју се тужиља позива, њој нема места пошто нису испуњени услови које пропис — § 291. гр. с. п. предвиђа да би се могла досудити допуна заклетва.

Ову пресуду ор. суда одобрио је Апелациони Суд својом пресудом а Касациони Суд оснажио Апелац. пресуду својим решењем.

Ми сматрамо да је предња одлука сва три суда с обзиром на конкретан случај неправилна. Тужиља је добила од своје пок. свекрве М., у очи њене смрти, поклон у новцу и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

хартријама у вредности, чија вредност прелази преко 200 динара. Поклонодавац је био у тешкој болести и није могао сачинити писмено о поклону. Приликом учињеног поклона били су присутни сведоци. Тужба се, за доказ свога навода, позивала на § 245. а став I. који гласи: „Случаји, у којима потражиоцу није било могуће набавити писмену исправу за доказ обавзе према њему порођене“, а по коме, изузетно од § 242. гр. с. пост., могу се употребити у спору и сведоци. Сведоци, присутни када је учињен поклон примљен, осведочили су да је поклонодавка била јако болесна и да је су-традан по учињеном поклону, преминула; утврдили су дакле један факат који предвиђа § 245. став I. гр. с. п. Према томе, по нашем мишљењу, тужба је сведоцбom сведока до велике вероватности осведочила своје тражење те је имало места допуној заклетви у смислу § 291. гр. с. п. У толико пре, што вредност спора није комбатирана, оспоравана од тужене стране.

Оваких истоветних случајева, несумњиво, има у животу друштва те ће поклонопримци, у немогућности да докажу важност поклона, услед смрти поклонодавца, бити изложени не само непријатностима грађанског спора већ могу доћи и у сукоб са кривичним законом, без икакве своје кривице. Јурисдикција је учинила погрешку што је неповољно овај случај решила по поклонопримца.

Витор Д. Крстић,
адвокат.

Министарство Правде доставило је Комори одлуку опште седнице Касационог Суда Бр. 10203 од 14. X. 1931. г. која гласи :

„Господин Министар Правде писмом својим од 8. IX. 1931. год. Бр. 103599 тражио је да Касациони Суд донесе допуну своје начелне одлуке од 26. I. 1931. год. Бр. 1076 о наградама адвоката по стецишним масама а у погледу на послове, свршене пре ступања на снагу правилника о наградама адвоката, односно да на основу тач. 2. § 16. Зак. о своме устројству да своје мишљење: да ли се правилник о адвокатским наградама може применити и на послове обављене пре његовог ступања на снагу.

Касациони Суд у данашњој својој општој седници размотрио је начелну одлуку опште седнице од 26. јануара 1931. год. Бр. 1076 о примени „Правилника о наградама адвоката“ по стецишним масама, па је увидео да се разлози, дати за ову одлуку, који су правилни, не слажу са њом; на име ту је у диспозитиву погрешно речено: „за послове извршене пре ступања на снагу „Правилника о наградама

адвоката од 25. априла 1930. год. Бр. 39442”, — што треба исправити у диспозитиву поменуте начелне одлуке као грешку у писању саме одлуке, те би с погледом на поменуте разлоге и на § 129. Зак. о адвокатима та начелна одлука требала да гласи :

„Да се пропис § 28. Зак. о адвокатима има разумети и примењивати тако : да се браниоцима стецишних маса за послове, извршене пре ступања на снагу Правилника о наградама адвоката од 25. априла 1930. год. Бр. 39442 има доућивати награда по §-у 90. Зак. о стецишном поступку од 17. марта 1861. год. а не по Правилнику о наградама адвоката од 25. априла 1930. год. Бр. 39442.”

Овим се исправља начелна одлука овога суда публикована у „Службеним Новинама” од 16. фебруара 1931. год. Бр. 35. — X.

И ако је задругар напустио задругу и отумарао, између њега и осталих задругара није прекинута задружна веза, ако он при поласку из задруге није узео свој део из задружне имовине или се изрично изјаснио да својим одласком раскида задружни однос.

Тужилца Марија представила је суду: да су њен муж Јаков и брат му Василије били задругари и да су у задрузи и помрли и то Јаков 1914. г. а Василије 1893. год.; да је Јаков после своје смрти поред ње — тужиље — оставио сина Драгомира и кћери Ружицу, Видосаву и Јованку, да је Василије после смрти оставио синове Милоша и Милана и кћер Лепосаву. После смрти Јакова и Василија задругу су продужили њен син Драгомир и његова браћа од стричева Милош и Милан. Милош је умро 22. јануара 1915. год. а Милан новембра 1914. г. Њен пак син Драгомир умро је 9. августа 1919. год. Према томе њен син Драгомир надживео је своју задружну браћу Милоша и Милана и по § 528. грађ. зак. он као задругар наследио је Милоша и Милана а не њихова сестра Лепосава, која је ван задруге. По § 402. грађ. зак. она — тужилца — и њене кћери наслеђују Драгомира.

Поступајући по решењу неспорних дела судије, које је донето по маси Јакова и Василија браће Костадиновић, за себе и своје малолетне кћери Ружицу, Видосаву и Јованку, тужи Лепосаву и моли за пресуду: да су она и њене кћери прече у праву наслеђа имовине пок. Василија односно његових синова Милоша и Милана, од тужене Лепосаве, кћери пок. Василија.

Тужена Лепосава, поред осталог, навела је, да је њен брат пок. Милош напустио задругу и задружну кућу свога стрица Јакова на две три године пред балкански рат и да се

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

у исту кућу није више враћао нити са кућом одржавао ма какве везе. Према томе, кад није било заједнице живота и рада, није било ни задруге. Тражила је пресуду да је она насилија, односно на делу пок. Милоша.

По свршеном извињању, шабачки првостепени суд нашао је: да су пок. Василија наследили синови му Милош и Милан — § 396. грађ. зак.; пок. Милана, који је умро без потомства наследио је брат му Милош — § 402. грађ. зак. а Милоша брат му од стрица Драгомир, искључујући из наслеђа сестру Милошеву Лепосаву по § 528. грађ. зак. Како је Драгомир на напред изложени начин постао наследник целокупне имовине пок. Јакова и Василија а њега су наследили сестре му Ружица, Видосава и Јованка и мати му — тужиља — Марија на равне делове, то се оне имају и огласити за наследнице. У овом смислу и донео је своју пресуду Бр. 25528. од 11. IV. 1930. год.

Београдски Апелациони Суд нашао је да ова пресуда не одговара закону са разлога :

Што је исказима испитаних сведока утврђено да је пок. Милош на две три године пред балкански рат отумарао у свет, напустивши задругу и задружну кућу свога стрица Јакова, да се за њега од тада није знало, нити се је он у задружну кућу вратио. Према томе, оваквим одласком пок. Милоша из задружне куће, са којом он није имао више никакве везе, нестало је једног од битних елемената за постојање задруге, то јест заједница живота и рада, па према томе и сама задруга између њега и осталих задругара. Кад то стоји, онда се појављује питање наслеђа ван задруге. Како је тужилачка страна признала да имање пок. Јакова и пок. Василија није дељено и како пок. Милош у време своје смрти није био у задрузи већ ван ње, то се и питање његовог наслеђа има расправити по прописима који регулишу наслеђе у инокосном стању и њега има наследити његова рођена сестра — тужена Лепосава — § 402. грађ. зак., који има права на половину заоставштине пок. Јакова и Василија, односно на делу пок. Милоша.

Са ових разлога, Апелациони Суд је преиначио пресуду првостепеног суда и својом пресудом од 4. X. 1930. г. Бр. 8411 тужилачку страну одбио од тражења.

Касациони Суд примедбама II одељења 27. XII. 1930. г. Бр. 16336 поништио је ову пресуду са следећих разлога:

„У пресуди својој Апелациони Суд је узео, да у време смрти пок. Милоша није постојала задруга, изводећи ово отуда, што је, по исказима сведока пок. Милош на две три године пред балкански рат отумарао у свет, напустивши задругу и да се од тада за њега није знало, нити се је он у задружну кућу вратио. Оваквим одласком Милошевим из задружне куће, са којом он није више имао никакве везе, не-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

стало је једног битног елемента за постојање задруге, — заједнице живота и рада. Према томе, Апелациони Суд је мишљења да се и питање наслеђа заоставштине Милошеве има да расправи по законским прописима о наслеђу у инокосном стању.

Овакво мишљење Апелационог суда није тачно. И ако је задругар Милош отишао из задруге, та чињеница ипак није раскинула задружну везу између њега и других задругара, пошто је он, и поред тога, остао са њима у имовној заједници. Он тиме није прекинуо везу са задругом, већ се има узети, да је и даље остао у задрузи. Та би веза била раскинута, да је Милош изузео свој део из задружне имовине — § 512. грађ. зак. или да је, не издвајајући свој део, изрично изјавио, да својим одласком раскида задружни однос, у коме последњем случају он би се према осталим задругарима појављивао само као смесничар. У Овом спору суд није ни једно ни друго констатовао. У таквој ситуацији својој Милош је био у могућности, да се врати задрузи, имајући свог удела у задружној имовини, што би можда он и учинио да није наступио рат. И одредбе §§ 511. и 513. грађ. зак. показују да неко остаје задругар и ако је од задруге удаљен или је, шта више самовољно без споразума са задругарима задружну кућу оставио. Ту закон не регулише колико то отсуство може најдуже трајати а још мање предвиђа као санкцију и раскид задружног односа. То пак, што је Милош отишао из задруге и што није са задругарима заједно радио има по закону само утицаја на питања о начину деобе приновка и приплода од тренутка, кад је Милош из задружне куће отишао и то како приновка и приплода у задружној кући, тако и онога, који је евентуално резултат рада самога Милоша о одласку његовом из задружне куће. Исто тако, могло би бити речи и о одговорности Милошевој за штету, која би се за време његова одсуства у задрузи догодила — §§ 511. и 513. грађ. зак. и законодавног решења од 7. II. 1847. г. В. Бр. 1787 (Зборник IV стр. 5) код § 511. грађ. зак.

Из наведеног види се да је пок. Милош, који је надживео задругара пок. Милана, умро као задругар, у задружном односу са пок. Драгомиром а не у инокосном стању и да га је задругар Драгомир надживео, те је Апелациони Суд имао с погледом на ово из §§ 527. и 528. грађ. зак. да расправи питање о наслеђу о коме је реч у овоме спору”.

Београдски Апелациони Суд није усвојио ове примедбе, већ је у писму своме од 11. II. 1931. г. Бр. 1337 упутио следеће противразлоге :

„По §§ 57. и 507. грађ. зак. задруга је смеша заједничког имања, везана сродством, заједничким животом и радом. Где један од ових елемената не достаје, задруге нема,

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

као и у оном случају, кад се задругари поделе или кад ова фактички престане. Први случај фактичког престанка задруге је, кад у задрузи остане само једно мушко лице, јер задруга може постојати само онда, кад у њој има најмање два лица а то ће бити или смрћу задругара или каквом њиховом вољном радњом. Ако је први случај оваквог престанка задруге, ипак би за питање наслеђивања, били овде меродавни прописи о наслеђивању у задрузи, јер је декујус у овом случају умро у задрузи у својству задругара а тај елеменат је несумњиво од важности за оцену овога питања. Шта би било ако постоји други случај т. ј. да је задругар сам својом вољом иступио из задруге и према себи прекинуо задружни однос, било изречно или прећутно, било каквом конклюдентном радњом, па после у том својству и умро? То већ није исти случај са оним горе наведеним из простог разлога, што декујус у моменту своје смрти није био више задругар.

Па кад је у овом канкретном случају утврђена чињеница, да је пок. Милош још на неколико година пред Балкански рат отумарао у свет незнано куда, напустивши на тај начин задругу и да се од тада више није враћао, нити се ма шта за њега знало, прекинуо је сваку везу са задругом, те је тиме престао један од битних елемената за постојање задруге: заједнице живота и рада између њега и заосталих задругара. То пак, што пок. Милош, одлазећи из задружне куће, није изузео свој део из задруге, или што изрично није изјавио да својим одласком раскида задружни однос, не може се узети да је он и даље остао задругар, јер се воља може манифестовати како изречно тако и прећутно или ма на који други начин. Чињеница, која је утврђена, признањем обеју парничних страна, да је пок. Милош напустио задругу, отумаравши у свет т. ј. ту своју вољу о напуштању задруге манифестовао једном конклюдентном радњом те се према томе има сматрати, да је пок. Милош престао бити задругар што се има и мора узети да је то била његова воља. Кад задруга може престати и вољом задругара у погледу на њега, он ову вољу може манифестовати и не делећи се, већ остајући и даље у имовној заједници, претварајући на тај начин ову заједницу у обично смесништво или грађански ортаклук, што се његовог дела тиче и ту своју вољу задругар може изјавити изрично или прећутно — § 53. грађ. зак. као што је то напред већ речено. Најзад то, што је Милош напустио задругу и што није са задругарима заједно радио, не може имати само утицаја на питање о начину деобе приновка и приплодна и на штету, која би се у задрузи догодила, јер ово није случај из § 513. грађ. зак. да Милош није за годину дана вратио се у задружну кућу, већ је ово сасвим други случај, који сам по себи као такав има утицаја поред

питања о начину деобе приновка и приплода и на само питање задружног односа, у колико је у питању такав задругар, који не жели да у њој остане, привређује и ради.

Кад горње чињенице стоје, онда се овде у конкретном случају поставља питање наслеђа имовине таквог декујуса, који није умро као задругар, на које се имају применити прописи о инокосном наслеђивању. Наслеђивање у задрузи представља један изузетан случај наслеђивања, пошто је редовно наслеђивање оно, које вреди за инокосне породице — § § 394., 395., 396., 402. у вези § 527 грађ. зак. и као сваки изузетак има се најуже тумачити у случајевима сумње и нејасности — § 8. грађ. зак. Све ово у толико пре, што је § 528. грађ. зак. таксативно изложио у којим случајевима која лица се могу сматрати као задругари и ако из ове оду, из чега се мора неминовно извести тумачећи разумно овај законски пропис у вези са духом одредаба наследног права, да сваки други излазак из задруге прекида са овом везу а тако се губи и један важан елемент за постојање задруге а то је заједница живота и рада као привредни постулат задружног живота, што је законодавац нарочито имао на уму.

Одласком из задруге, пок. Милош је изгубио право поделе приновка и приплода, као и све оне бенефиције, које са задружним животом стоје у вези, јер губи својство задругара али зато његови интестатски наследници нису могли бити лишени права да га наследе, кад је овај, као што се види, умро у незадружном односу, те зато ни у коме случају не може бити повлашћена задруга, са којом декујус није имао више никакве везе. Пропис § 527. грађ. зак. наређује да у случају наследства и деобе у задрузи ваља поступити по општем пропису наследних односа и деобе, што значи, да се у погледу наследних односа даје првенство правилима о инокосном наслеђивању. Правила о наслеђивању у задрузи долазе тек по изузетку и под условима, који су законом предвиђени. У сваком оном случају, где је овај однос тако сумњив, да се никако са сигурношћу не може извести да постоји, онда се мора применити горе поменуто интерпретативно правило, које је једино одговарало осећању правичности и које се слаже са вољом законодавчевом и духом права”.

Касациони Суд у својој општој седници од 14. III. 1931. год. Бр. 2676 усвојио је поменуте примедбе свога II одељења а ове противразлоге одбацио.

Тих. М. Ивановић.

секр. Касационог Суда.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ

La Criminologie Nouvelle, par Q. Saldana, Professeur de l' Université de Madride, Paris 1929. (Les presses universitaires de France).

Ово дело познатог шпанског писца изазвало је велико интересовање, како у круговима кривично-правних писаца, тако исто и у круговима писаца позитивне талијанске школе (Ломброзо, Гарофало и Фери).

Писац многобројних дела и расправа у *Revue internationale de droit Pénal*, и велики познавалац материје Кривичног Права, овим делом обогатио је не само кривично правну књижевност, већ је у њему поставио базе за изградњу нове Криминологије, а у исто време јаком аргументацијом оповргао је многе апсурдне теорије антрополошке школе. — Ломброзове Криминалне антропологије, као и Гарофало-Феријеве позитивне школе. На тај начин је допринео Науци Кривичног Права, не само за дефинитиван одбачај апсурдних теорија поменутих школа, него је трасирао нов пут којим треба да се креће Криминологија, у борби са развојем криминалитета.

Тако писац у предговору духовито наглашава да је: Кривично правосуђе и Криминална Антропологија у данашњем стању, упоређена, прво са позориштем а друга са музејом." Заиста када се баци поглед на данашње правосуђе, засновано на формалистичким доказним средствима као и на начин поступања при суђењу није строга критика поменутог писца, дата на данашње правосуђе. Јер заиста нема готово никакве разлике између данашњег правосуђа и позоришта, код кога се као и код позоришта сусрећу готово иста лица, само што се ова јављају у другим улогама. Исто тако и друга оцена пишчева о Криминалној Антропологији има реалног ослоња. Јер заиста идеје старе кримиолошке, Гарофало-Феријеве школе одбачене су од Науке Кривичног Права као и од међународних конгреса за Кривично Право. Према томе идеје ове школе могу да сачињавају само историску грађу дакле једну врсту музеја, према речима проф. Saldana-е, дакле из овога а и из општег становишта кривично правних писаца излази да идеје позитивиста нису данас у Науци Кривичног Права примењене, те је и приговор позитивиста, на критику њиховог правца, без реалне основе. Овде је интересантно упутити на једно новије дело од L. Rabinovicz-a: *La litte moderne contre le crime — Bruxelles.* — 1930 год., (види приказ овога дела од Бор. Д. Петровића у „Архиву” од 1930. год. св.), у коме делу писац

на дуго и широко осврће се на истакнуте примедбе, од стране поменутог шпанског писца и кад кад прелазећи границе критике, оштро напада овога писца.

Пораз позитивне школе на конгресу међународном за Кривично Право у Брислу од 1926 године и сам је шеф позитивиста признао, јер конгрес није усвојио идеје позитивиста о унитету кривичних санкција одбацујући гледиште ових о непостојању квалитативне разлике између казне и мере безбедности с обзиром на њихове циљеве.

Тако у књизи I писац критикује стару Атропологију, Ломброзо-Гарофало-Феријевог правца. У овој књизи писац даје исцрпну критику старе Криминологије, ма да са доста конфузности. Ова се конфузност објашњава, на тај начин, што је писац присталица т. зв. прагматизма у филозофији права који је правац заснован од енглеског филозофа **Jams-e** Овај правац истиче само методе рада извесне науке и резултате добивене у пракси он тек сматра као добре или их одбацује. Дакле и поменути шпански писац у делу које приказујемо, што ће се видети доцније, не даје одређене дефиниције, већ само указује на правце рада а не одређује дефинитивно појам дотичне кривично правне установе.

У глави I књ. I. писац третира питање емпиричке базе кажњавања. Тако он критички разматра разне случајеве државне интервенције против криминалитета, — као и стадијуме у којима се је јављала државна реакција као и приватна реакција у борби против криминалитета. Ту фазу, фазу крвне освете, писац назива моралном фазом. Затим писац у овој глави излаже систем хуманитарни где излаже историјат права кажњавања у периоду државне реакције, почев од првих државних организама па до пред Француску Револуцију.

У гл. II књ. I. писац излаже са доста детаља, али и са доста несистематичности, питање одмеравања казне, где писац изучава психолошко стање кривца, велећи да се према њему казна треба да одмерава. Овај начин одмеравања казне писац назива судском фазом одмеравања казне, за разлику од т. зв. административног одмеравања казне.

Најзад критикујући стару Криминалну Антропологију, у гл. III књ. I. излаже питања о научним основима суђења писац где критички излаже разне методе истраживања кривичних дела и кривичне одговорности. Тако он критикује рад научне полиције криминалну психијатрију и т. д. Као што се види из изложенога писац са великом ерудицијом обара основне поставке старе Криминалне Антропологије тако да после његове критике ова се јавља заиста као музеј.

У књ. II. писац поставља основе своје Нове Криминологије истичући са доста неодређеним дефиницијама значај

његове конструкције Нове Криминологије, као што смо то већ и раније напоменули. Тако он у гл. I. ове књиге говори о криминалној еволутивној Криминологији. У овој глави писац се бави питањем науке у опште, говори о психијатрији, антропологији, психосоциолошкој медицини и т. д. Развијајући своју криминологију и критикујући стару он се у гл. II. ове књиге бави изучавањем Криминалне Антропологије диференцијалистичког карактера. У овом одељку оштро се обара на теорије Ломброзове, а нарочито критикује теорију о т. зв. криминалном типу, и у опште даје критику радова Ломброзових, а у исто време даје појмове психологије као науке, која изучава средства којим се може и треба спречавати развој криминалитета.

У књ. III. исте књиге писац даје конструкцију своје Нове Криминологије. Тако писац на првом месту критички разматра психолошку страну људске конституције. Дакле он се бави питањем унутрашњости човечијег организма и даје појмове криминалне психологије у вези са људском конституцијом. Сем тога он конструише т. зв. правац психологије у опште, а специјално се задржава на питању криминалне психологије.

Писац у гл. III. под А исте књиге говори са доста детаља о физиолошком основу Нове Криминологије, у коме одељку нарочито обраћа пажњу на Психо-физиолошку Криминологију, ма да истина не даје јасну дефиницију ове. Даље се писац, у гл. IV. под В) исцрпно бави психолошким основама Нове Криминологије. Он нарочито обраћа пажњу на психолошку страну кривца, његов карактер, његово опхођење доводећи све ове особине кривчеве у везу са његовом кривичном одговорношћу. У гл. V. под С) исте главе писац излаже питање основа морфолошких с обзиром на кривца, на којима треба да почива Нова Криминологија. Овде се писац упушта у критику питања наслеђа и атавизма с обзиром на питање кривичне одговорности кривца, и даје класификацију кривца с обзиром на психо-физио-морфолошку страну човечијег организма.

У главу VI. под Д) писац излаже еволуцију криминалног типа. Тако вели овај писац „воља на првом месту одређује карактер а карактер сам по себи одређује акцију. Акција својим евентуалним обнављањем одређује, али на један индиректан начин врсту типа.“ Дакле као што се види тип кривични није схваћен у смислу Ломброзовог кривичног типа већ тип који се формира од стране био психичких особина сваке индивидуе. То је динамички појам кривичног типа. Даље се писац у овој глави бави изучавањем еволуције разних категорија кривца, критикујући дату квалификацију од стране позитивне школе. Писац даје класификацију кривца, коју заснива на законима психологије,

страстима и навикама, па с обзиром на ову класификацију односно на ове психичке особине писац класификује кривце у кривце из страсти и кривце из навике. Дајући овакву класификацију криваца, писац вели да она није дефинитивна пошто Наука Кривичног Права не треба да даје класификације са одређеним типовима, пошто се код ових стално структура мења. Писац према томе истиче класификацију криваца на бази етичко-психолошкој према којој се кривци имају класификовати не по типовима већ по фазама или променљивој форми. Дајући резиме ове главе писац истиче три фазе кроз које пролази кривично дело; морфолошку, физиолошку и психолошку, које су фазе повезане између себе а све имају заједничку црту — то је динамичка фаза. Дакле према овом писцу кривично дело, као људски акт, јавља се као резултат карактера (карактериологија) који је одблесак конституције. Према томе тип, у горе означеном смислу, пролази у току еволуције, кроз три главне фазе: тип конститутиван — фигура, тип температура и тип по карактеру, кроз које фазе еволуције врши се трансформација кривичнога типа.

Најзад писац даје резиме своје Нове Криминологије у гл. VII где се пре свега декларише за правац прагматизма у филозофији Права. Дефинишући Интегралну Криминологију писац вели: „Да је ова, ма да још неформирана права Криминологија. То није грана Антропологије која изучава човека као кривца, као што Антропологија изучава поштењог човека. То је цела Антропологија примењена на изучавање сваког човека, моралног и неморалног, као узрок активности. То није само наука о узроцима, већ наука о узроцима кривичног дела и ефеката индивидуалних на самог кривца, Антропологија типа Ломброзовог то је фаза аналитичка, а Интегрална Антропологија сачињава т. зв. синтетичку фазу.

Тако он постављајући једну интегралну теорему вели: „Тип обично одређује акт, али, у крајној линији акт је одређен сам по себи, јер он трансформише тип“. Ова поставка, вели писац, је садржина Општег Дела његовога рада.

Завршујући излагања у своме делу писац даје објашњења и поставља два проблема. Тако вели писац: „Кривично дело је неопходан ефекат урођене монструозности дегенерисане врсте, полазна тачка нижег стања, раса кривична. Таква је теза материјалне Диференцијалне Криминалне Антропологије. Даље писац чини и друго објашњење велећи: „кривично дело је дејство слободне воље и одлука воље, дело покварености индивидуе, полазна тачка мана или навика кривца.“ Таква је теза вели писац Спиритуалистичке Криминалне Дифе-

реницијалне Антропологије. На овим двама поставкама заснива се схватање кривичног дела на бази етичко-соматичкој. Тако на овој бази може се схватити кривично дело вели писац као: „Неопходно дејство психофизичке-деформације или етичко-соматичне, која у своме основу чини једну слободну делатност и чија индивидуална деформација има за тачку ослонаца, поквареност и тенденцију криминалну. То је смисао и важност тезе коју заступа т. зв. Интегрална Криминална Антропологија.

Тако најзад писац истиче два проблема, као основе Криминологије. У први проблем он истиче проблем морфолошки, јер вели писац Криминологија као наука треба да се бави на првом месту овим проблемом: „Ако трагови Криминални сачињавају урођене знаке или стечене знаке — професионалне, ако они крију праве узроке кривичног дела као акта или боље ефекат злочина, као стања онда се на тој бази имају класификовати кривци и та класификација има се назвати психоморфолошка. Други проблем који треба да постави Криминологија то је проблем динамички и класификација криваца на овој бази имала би се назвати етичко-психолошка, јер ако се форме криминалне јављају као одређене или променљиве, ако оне откривају дејство у слободном понашању кривчевом, онда се на тој бази горе изложеној, има извршити класификација криваца. То је вели писац садржина Специјалног Дела нашег рада. Као резиме и као одређивање Нове Криминологије писац истиче: Апсолутни реализам у толико колико се тиче сазнања и индикације Криминалне Антропологије, а што вели писац води ка апсолутном позитивизму, као методу проналажења. Овај метод је комплетираан прагматизмом. То је у основи Нова Криминологија.

Из свега изложенога можемо нагласити, да је ово дело познатог шпанског писца за препоруку и нашој јавности, јер ће у њему наћи не само критичко излагање старих погледа криминалне Антропологије, већ и изврсно познавање основа и аргумената који иду у прилог новог правца у ециологији криминалитета.

Боривоје Д. Петровић

Суд. припр. окр. суда за град Београд.

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

Избрисан из именика адвоката :

1. Протић Драгутин због ступања у државну службу.

Преселили се — адвокати :

1. Крстић Михајло из Алексинца у Ражањ.
2. Петровић Милосав из Ћуприје у Свилајинац.
3. Бабић Јован из Београда на Умку.
4. Симић Милан из Смедерева у Паланку.

Уписани у именик адв. приправника :

1. Миловановић М. Драгомир на вежби код Стефановића Љубомира, адв. у Београду.
2. Тричковић Љубиша на вежби код Живановића Миодрага, адв. у Београду.

Променио канцеларију адв. приправник :

Ристић Душан био код Самуила Демаја сада код Стаменковића Арсенија, адв. у Београду.

Управа за заштиту индустријске својине упутила је Комори акт Бр. 1471 од 26. IX. 1931. год. овакве садржине :

„Наредбом односно Правилником за извршење закона о заштити инд. својине од 17. XI. 1920. г. Службене новине Бр. 267/20. односно од 1. V. 1928. г. Службене новине Бр. 116/28. г. § 57. предвиђено је, да се сиромашним лицима у њиховим пословима, који се односе на тражење патената, поред осталих, може дати још и ова олакшица: да им се изузетно дозволи да их по пословима патената код Управе за заштиту инд. својине и код Касационог одбора привремено бесплатно заступају адвокати, који би се у том циљу добровољно пријавили. У погледу награде и издатака у готовом новцу од стране адвоката важе прописи § 77. пом. правилника.

Како је § 59. пом. правилника предвиђено да се овакви заступници одређују споразумно са надлежном Адвокатском Комором, то ми је част умолити Комору, да изволи дотавити овој Управи списак г. г. адвоката, који би се овог заступништва хтели да приме.

Претседник Управе,
Др. Шуман”

Ко од адвоката жели да се у смислу предњег акта прими заступништва, нека то у што краћем року јави Комори.

Да би могао да изврши ревизију адвокатског именика, у који се адвокати сходно §-у 43. пословника Коморе уписују хронолошки, т. ј. по датуму уписа, односно према дужем времену адвокатске праксе, одбор позива ниже именоване адвокате и то :

Аврамовића Живојина из Крушевца, Арсеновића Милоја из Београда, Барле Славка Др. из Београда, Беловуковића Милана из Шапца, Божића Каменка из Крагујевца, Васића Витомира из Шапца, Васића Страшимира из Зајечара, Вујића Петра из Београда, Вукадиновића Вукадина из Крушевца, Вучићевића Богољуба из Београда, Гавриловића Никољу из Крагујевца, Гођеца Драгослава из Београда, Гусину Илију из Београда, Делевића Миру из Зајечара, Димитријевића Алексу из Крагујевца, Димитријевића Душана из Београда, Димитријевића Љубишу из Београда, Жанића Момчила из Књажевца, Живанчевића Илију из Београда, Живковића Љубомира из Београда, Зековића Жарка из Зајечара, Иванишевића Љубомира Др. из Београда, Илића Д. Градимира из Књажевца, Исаковића Никољу из Раче, Јанковића Славољуба из Аранђеловца, Јевтића Михаила из Ваљева, Јежа Фрању Др. из Београда, Јеличића Миодрага из Пожаревца, Јокановића Добрила из Ужица, Јоксимовића М. Драгољуба из Београда, Константиновића Милана из Смедерева, Кордића Љубомира из Чачка, Костића Чедомира из Београда, Кочовића Атанасија из Неготина, Кремића Вељка из Ужица, Крстеља Иву Др. из Београда, Крстића П. Михаила из Пожаревца, Лауфера Максу Др. из Београда, Лукића П. Бору из Пожаревца, Лучића Ђорђа из Београда, Љотића Димитрија из Смедерева, Марковића Србољуба из Београда, Матића Михаила из Шапца, Милосављевића Гољу из Београда, Милошевића Лазара из Београда, Милутиновића Илију из Зајечара, Мојсиловића Милорада из Крагујевца, Молеровића Ђорђа из Крагујевца, Никетића Гојка Др. из Београда, Николића Вељка из Зајечара, Николића Драгољуба из Ужица, Николића Ивана из Пожаревца, Николића Милана из Београда, Николића Милована из Крагујевца, Обрадовића Бранка из Београда, Павловића Будимира из Београда, Павловића Богољуба из Пожаревца, Павловића Војислава Др. из Београда, Пајића Михаила из Београда, Панића Селимира из Лознице, Пантелића Драгутина из Петровца, Перића Миливоја из Смедерева, Петковића Ђорђа из Ђуприје, Петровића Марка Др. из Београда, Пешића Милорада из Смедерева, Пиндића Драгутина из Ја-

године, Писаревића Стевана из Шапца, Плећевића Чедомира из Аранђеловца, Поповића Л. Бору из Београда, Поповића Владана из Ивањице, Поповића Владимира из Шапца, Поповића Влајка из Лазаревца, Пупића Ђорђа из Београда, Радовића Чедомира из Крагујевца, Ранковића Љубомира из Крагујевца, Ратковића Ивана из Ужица, Рафајловића Драгомира из Београда, Сечанског Димитрија из Неготина, Симића Рајка из Београда, Симоновића Драгољуба из Крагујевца, Симоновића Милана из Крушевца, Сретеновића Лазара из Горњег Милановца, Стевановића Алексу из Јагодине, Стевановића Милана из Зајечара, Стефанчића Јакова Др. из Београда, Стојановића Илију из Зајечара, Стојановића Николу А. из Београда, Ступаревића Ђорђа из Београда, Тадића Жарка из Ваљева, Тадића Милана из Београда, Тадића Миливоја из Ужица, Тадића Михаила из Београда, Томића Александра из Раче, Урошевића Чедомира из Трстеника, Ускоковића Илију из Београда, Филиповића Милутина из Крагујевца, Филиповића Радомира из Београда, Хорвата Владимира Др. из Београда, Цолића Милана из Паланке, Чвркића Војка из Чачка, Чока Марију Ивана Др. из Београда, Шаулића Новицу из Београда, Штрбића Борислава из Смедерева, Шушића Живка из Београда, —

да најдаље до 15. децембра ове године поднесу Комори следеће податке :

1) Место, дан, месец и годину рођења.

2) Прост препис декрета о постављењу за јавног правозаступника или дан, месец и годину положене заклетве и код кога суда, водећи рачуна о прекидима адвокатуре.

Ово ће бити последњи покушај Одбора да од чланова прикупи потребне податке за правилно вођење именика, а ако се неки чланови и овога пута не одазову овоме позиву, Одбор неће бити у стању да врши никакву коректуру у именику, нити ће се ичија молба за исправку ранга у именику узимати у обзир, без обзира какве ће последице због тога трпети члан који тражене податке није доставио.

Одбор Адвокатске Коморе у Београду.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

БРАНИЧ

ПАЖЊА ЧЛАНОВИМА !

На својој последњој седници Одбор Коморе донео је одлуку, да се тражи егзекутивна наплата чланских улога против свих оних адвоката, који нису своје улоге платили закључно са III тромесечјем 1931. године.

Они који улоге нису платили могу себе поштедети непријатности егзекутивне наплате, ако одмах пошаљу дужне чланске улоге.

Да би се избегле грешке у новом азбучном именуку адвоката, који је у припреми, позивају се сви адвокати из Београда, који су преселили канцеларије, да одмах, у колико то већ нису учинили, пријаве комори своје нове адресе.

По решењу скупштине чланова од 25.-X.-1931. г. ослобођавају се плаћања коморске таксе од 300.— дин. сви адвокати, који су се преселили из једног места у друго, и за то пресељење добили од коморе одобрење за време од 1. априла до конца ове године. После овога рока Комора ће поново наплаћивати напред пом. таксу и неће даље толерирати, да адвокати стално бораве и раде у местима у којима иначе званично немају седиште канцеларије.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

„БРАНИЧ“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ МЕСЕЧНО

Доноси актуелне чланке из теорије свих правних наука, саопштења из судске и управне праксе, домаће и стране — са коментарима, чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења адвокатских комора, које „Бранич“ имају за свој орган.

Власник и издавач „Бранича“ је Адвокатска комора у Београду, коју претставља претседник Обрад Благојевић.

Уредник „Бранича“ је претседник Адвокатске коморе у Београду Обрад Благојевић.

„Бранич“ се шаље адвокатима — члановима Коморе бесплатно. За нечланове претплата стаје 120.— дин годишње; за адв. приправнике судије и судијске приправнике 60.— динара годишње; поједини број 10.— динара.

„Бранич“ се штампа у штампарији Живка Маџаревића (пређе „Туцовић“), Цара Николе II, ул. бр. 3. (Стан Проте Матеје 42), Телефон 21.129.